

HOLLANDA ÜLKE PROFİLİ

Hazırlayan
Nergis ÜNLÜ
2006

T.C.
Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi

HOLLANDA

TEMEL SOSYAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER

Resmi Adı: Hollanda Krallığı

Resmi Dil: Hollandaca

Nüfus: 16,335,706 (Ocak 2006 itibariyle)

Yüzölçümü: toplam: 41.526 km²

Kullanılabilir arazi: Ekili alan: % 57,9 Orman: %7,6 Kazanılmakta olan alan: %7,5 Su: %17,4 Doğal rezerv: %3,5 Diğer: %6,1 Ülkenin Doğu ve Batı en uç noktaları arası: 200 km. Kuzey ve Güney en uç noktaları arası: 300 km. En yüksek noktası: 321 m. (Vaalsberg Tepesi) En alçak noktası: -6,7 m. (Deniz seviyesinin altında; Rotterdam'ın kuzeydoğusunda Prince Alexander Polder'da)

Başkenti: Amsterdam

Siyasi Başkent: The Hague- La Haye

Yönetim Şekli: Anayasal monarşi ve Parlamenter demokrasi

Devlet Başkanı: Kraliçe Beatrix

Başbakan: Jan Peter Balkenende (Temmuz 2002 den itibaren)

Başlıca Şehirler: Nüfus büyüklüğüne göre: Amsterdam, Rotterdam, The Hague, Utrecht, Eindhoven, Arnhem

Komşu Ülkeler: Kuzey ve Batıda Kuzey Denizi, Doğuda Almanya, Güneyde Belçika

Din: Protestan, katolik, müslüman azınlıklar

Azınlıklar: Toplam 1.5 milyon göçmen arasında sayıca birinci büyük grup Türklere'dir (323.000 kişi) Daha sonra Fas, Surinam, Endonezya kökenliler gelmektedir.

Para Birimi: Euro (€)=100 cents. Ortalama değişim oranı : Mart 2006: 1€ =1.19 US\$

Enflasyon oranı: % 1.1 (Mart 2006)

Ekonominin Büyüme Hızı: % 1.6 (2005 in son çeyreği)

İşsizlik Oranı: % 6.1 (Mart 2006)

Fazla Bilgi için CBS Hollanda İstatistik Bürosu:

<http://www.cbs.nl/en/figures/keyfigures/index.htm>

Ölçü: Metrik sistem

Zaman: Türkiye'den bir saat geridir.

Resmi tatiller:1 Ocak: Yılbaşı, 30 Nisan: Kraliçenin doğum günü ,5 Mayıs: Kurtuluş günü,25-26 Aralık: Noel.Ayrıca ilkbaharda değişken zamanlarda Good Friday, Paskalya Yortusu gibi dini tatiller de bulunmaktadır.

EKONOMİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Hollanda, kişi başına düşen yüksek gelir ve eşite yakın gelir dağılımı ile gelişmiş bir ekonomiye sahiptir. Nominal GSYİH'nın %60'ından fazlasına tekabül eden toplam mal ve hizmet ihracat ve ithalatı, Hollandalının refah düzeyinin ana etkeninin dış ticaret olduğunu gösterir. Endüstriyel ve dağıtım faaliyetleri ile tek başına GYİH'nın %2'sine karşılık gelen yıllık katma değer oluşturan Rotterdam Limanı,Dünya'nın en büyük limanı olma özelliğini 2005 de Çin in Şanghai Limanına kaptırmıştır. Doğal kaynaklar ve hammaddeler bakımından oldukça yoksul olan Hollanda'nın, taşımacılık bakımından Avrupa'nın kritik ve merkezi konumunda bulunması ve yurtiçi pazarın küçüklüğü, ülkenin dünyadaki en önemli dışa açık ekonomilerinden biri haline gelmesinde başlıca etmenlerdir.

İthal edilen hammadde ve girdilere bağımlı olan imalat sektörü için ticaret canalcı bir öneme sahiptir. İmalat sektörünün uluslararası yöneliminin göstergesi olarak, dünyaca bilinen Royal Dutch/Shell (petrol), Unilever (gıda), Philips (elektronik) ve Heineken (bira) gibi çokuluslu şirketleri saymak yeterli olacaktır. Yabancı firmaların ilgisini çekmekteki başarısı da Hollanda ekonomisinin dışa açıklığının bir göstergesidir. Yabancı yatırımlar için mevcut vergi avantajları bir çok çokuluslu şirketin bu ülkede faaliyet göstermesine neden olmuştur.

Yabancı yatırımcıları çekmek açısından da Hollanda ekonomisi başarı göstermektedir. Birçok uluslararası şirketin üretim ve dağıtım merkezi durumundadır. Economic Intelligence Unit tarafından yapılan bir araştırmaya göre Hollanda gerek tüm dünya ülkeleri sıralamasında ve gerek bulunduğu bölgede, çeşitli ekonomik kriterler göz önüne alınarak yapılan sıralamada, dünyanın en cazip iş lokasyonu seçilmiştir.Bu sonuca ulaşmada ülkenin istikrarlı makro ekonomik durumu, etkin finans sektörü ve fiziki altyapısı ve insan kaynaklarının kalitesi önemli rol oynamıştır. Yatırımları teşvik tedbirleri Hollanda ya yabancı sermaye akışını hızlandırmıştır.Mevcut çokuluslu yabancı firmalar, Polaroid, Esso, Dow Chemical, Fuji, Nissan, Engelhardt, Amsco, Thorn EMI and Rank Xerox dur. Bu konuda daha detay bilgi <http://www.nfia.com> dan edinilebilir.

Hollanda Coğrafyası

Çokuluslu şirketlerin edindikleri karlara uygulanan vergi rejimi, Hollanda'yı İrlanda ve İngiltere ile birlikte Avrupa'daki en cazip ülke konumuna getirmektedir. Yaklaşık olarak 5000 yabancı kökenli çokuluslu firma bulunan Hollanda'da, Hollandalı işgücünün %10'nu bu firmalar tarafından istihdam edilmektedir.

Özellikle kuzey ve batısı olmak üzere ülkenin ¼'ü deniz seviyesinin altında bulunmaktadır. En alçak nokta deniz seviyesinin 6.7 metre altındadır. Amsterdam Havaalanı (Schiphol) deniz seviyesinden 4.5 metre aşağıda bulunmaktadır. Nehir, kanal ve göller Hollanda'da 4000 kilometrekare alan kaplamaktadır. Amsterdam tamamen kazıklar üzerine inşa edilmiştir ve şehirde 1281 köprü bulunmaktadır.

Hollanda coğrafyasının en çarpıcı tarafı denizden kazanılan topraklardır (polder). Yüzyıllardır Hollandalıların bu mücadelesi sürmektedir. Polderler su baskınlarından geçmişte yel değirmenleri ile korunurken, günümüzde gelişmiş teknolojiler ve setler

kullanılmakta, su seviyesi sürekli kontrol edilmektedir. Bugün ülkede hala bin adet civarında çalışır durumda yel değirmeni bulunmaktadır.

Ayrıca Batı Avrupa'nın üç büyük nehrinin deltasında bulunmaktadır. Bütün bu faktörler Hollanda'nın deniz ticareti ve liman hizmetleri açısından dünyada çok önemli bir yer edinmesini sağlamıştır.

Rusya, Kanada ve ABD'den sonra dünyadaki dördüncü büyük üretici durumundaki Hollanda, önemli doğal gaz rezervlerine sahiptir.

Daha Fazla Bilgi İçin:

<http://www.musavirlikler.gov.tr> Hollanda

www.cpb.nl Netherlands' Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

www.cpb.nl Bank of Netherlands (DNB)

www.hollandtrade.com Netherlands International Business and Cooperation Agency (EVD) <http://www.dtm.gov.tr/pazaragiris/ilkagiris.htm>

HOLLANDA EKONOMİSİNİN 2005 YILI GELİŞMELERİ

Hollanda Ekonomisi 2005 Yılında % 0.9 Büyüdü

Hollanda İstatistik Bürosu'nun ilk tahminleri Hollanda ekonomisinin 2005'de % 0.9 büyüdüğünü göstermektedir. Bu oran, % 1.7 olarak gerçekleşen bir önceki yılın büyüme rakamının yarısı kadardır; ancak 2002-2003 dönemindeki sıfır büyümeden yüksektir. Geçen seneki bu ölçülü büyümenin öncüsü ihracat olmuştur. Tüketim harcamaları ve sabit sermaye teşekküllerinin bu artışa az da olsa katkısı olmuştur.

Yılın Son Çeyreğinde Ekonomik Büyüme % 1.6

2005'in son üç aylık döneminde GSYİH, bir yıl öncesine göre % 1.6 yükselmiştir. Bu oran 2005 yılındaki dönemsel bazlı en yüksek büyüme oranıdır. Büyümenin sebebi, tüketim harcamalarında ve ticaret fazlasında görülen artıştır. İstihdam oranı da bir sene öncesine göre % 0.2 artmıştır.

Üç Aylık Dönemler Bazında Yüksek Büyüme Hızı

GSYİH hacmi, 2005'in son çeyreğinde aynı yılın bir önceki çeyreğine göre % 1.0 genişlemiştir. Bu oran 2004 yılındaki büyüme oranından düşüktür.

İhracattaki Yavaş Gelişme

İhracattaki artış, büyük ölçüde Hollanda dışında imal edilen ürünlerin re-exportundan kaynaklanmıştır. Çin, Taiwan ya da ABD gibi ülkelere imal edilen ürünler Hollanda'da basit işlemlerden geçirildikten sonra diğer ülkelere dağıtılmaktadırlar. Buna mukabil Hollanda'da imal edilen ürünlerin ihracatı sınırlı kalmıştır. Yılın son üç aylık döneminde ihracattaki büyüme % 3.7 oranında gerçekleşmiştir.

İthalat ise yıl genelinde ihracatın biraz gerisinde kalarak % 4.4 oranında artmıştır. 2005'in son çeyreğinde ithalat ihracatın oldukça gerisinde kalmıştır.

İnşaat ve Ticari Hizmetlerde Artış

Üretim açısından bakıldığında, inşaat ve özellikle ticari hizmetler 2005'deki ekonomik büyümenin lokomotifi olmuştur. Ticari hizmetlerdeki büyüme çoğunlukla re-export zincirinde önemli rol oynayan toptancılıkta ve acentelikte yaşanmıştır. Banka ve sigorta şirketleri, bilgisayar hizmeti veren şirketler, reklam ajansları vb. kurumların hizmetlerinde artış yaşanmıştır. Ticari olmayan hizmetlerin üretiminde de ufak çaplı yükselmeler görülmüştür.

Kaynak: CBS www.cbs.nl 14 Şubat 2006 tarihli basın bülteni

HOLLANDA EKONOMİSİNİN 2006-2007 BEKLENTİLERİ

2006-2007 döneminde Hollanda'daki bütçe açığının GSYİH'nın %1'ini oluşturacağı tahmin edilmektedir. 2005'de GSYİH'deki büyümenin % 1.1'le hız keseceği tahminleri yapılmasına rağmen; özel tüketim ve yatırımın artmasından dolayı 2006'da % 2 ve 2007'de % 2.4'lük bir artış yaşayacağı öngörülmektedir. 2004'de % 1.4 ortalamasında seyreden enflasyonun, % 2'nin altında kalacağı düşünülmektedir.

Ekonomi Politikası

Avrupa Merkez Bankası Konseyi, Aralık 2005 ayındaki toplantısında, Avro bölgesindeki faiz oranlarını % 0.25 puan artırarak % 2.25 oranına yükseltmiştir. 2006 sonlarına kadar oranlarda başka bir yükselme beklenmemektedir.

Ekonomik Tahminler

2006'da 1 avronun yaklaşık 1.25 dolar; 2007'de ise 1.34 dolar olacağı tahmin edilmektedir. (Daha önce US\$ 1.29 and US\$ 1.36 tahminleri yapılmıştı)Avroda yaşanan değer düşüşlerinin 2006'nın ilk dönemlerinde değişmeyeceği öngörülmektedir. Ancak 2006'nın ikinci yarısından itibaren, ABD'nin bütçe açığındaki artışın mali piyasa katılımcıları arasında önem kazanmasıyla, doların avro karşısında gerileyeceği beklentisi vardır.

Özet: 2006-2007'ye Genel Bakış:

2006-2007 döneminde Hollanda'daki bütçe açığının GSYİH'nın %1'ini oluşturacağı tahmin edilmektedir. 2005'de GSYİH'deki büyümenin % 1.1'le hız keseceği tahminleri yapılmasına rağmen; özel tüketim ve yatırımın artmasından dolayı 2006'da % 2 ve 2007'de % 2.4'lük bir artış yaşayacağı öngörülmektedir. 2004'de % 1.4 ortalamasında seyreden enflasyonun, % 2'nin altında kalacağı düşünülmektedir.

Ekonomi Politikası

Eylül 2005'de açıklanan 2006 bütçesinde, önceki planlara göre vergi indirimlerinin 20 milyar avroyu bulduğu, harcamaların ise 500 milyon avro olarak arttığı bildirilmiştir. Hükümet maliyesinin beklenenden daha sağlıklı olduğu, kurumlar vergisi gelirinin tahminlerden yüksek olması sebebiyle de yaklaşık 3 milyar avro daha fazla vergi geliri beklendiği açıklanmıştır.

Milli Ekonomi

Ekonomik büyüme 2005'in üçüncü çeyreğinde hız kesmiştir. İşsizlik dengelenmiştir ve tüketici fiyatlarındaki enflasyon düşük seviyededir. Hisse senetleri piyasası yükselmeye devam etmiştir.

Dış Ticaret ve Ödemeler

2005'in ilk dokuz ayında ticaret fazlasındaki artışa rağmen, toplam cari hesap fazlası, net gelir dengesindeki aşırı bozulma sebebiyle keskin bir düşüş yaşamıştır.

2006-2007'YE BAKIŞ: EKONOMİK BÜYÜME

Temel Ekonomik Göstergeler

GSYİH Gelişimi

1995 sabit fiyatlarıyla Avro olarak ;parantez içindekiler aksi belirtilmedikçe yıllar itibariyle % değişimi göstermektedir)

	2004 a	2005 b	2006 c	2007 c
Özel Tüketim	224.8	225.1	227.8	231.4
	(0.0)	(0.1)	(1.2)	(1.6)
Kamu Harcamaları	107.2	106.9	108.9	111.0
	(0.0)	(-0.2)	(1.8)	(2.0)
Sabit Sermaye Yatırımları	89.7	92.1	94.8	98.1
	(2.9)	(2.6)	(3.0)	(3.5)
Mal ve Hizmet İhracatı	336.3	355.8	377.1	401.8
	(8.5)	(5.8)	(6.0)	(6.5)
Mal ve Hizmet İthalatı	-303.6	-321.0	-341.2	-363.8
	(7.8)	(5.7)	(6.3)	(6.6)
Dış Denge	32.7	34.8	35.9	38.0
	(0.9)	(0.5)	(0.2)	(0.5)
GSYİH	455.2	458.7	467.7	478.8
	(1.7)	(0.8)	(2.0)	(2.4)

a gerçekleşme ,b gerçekleşme tahmini,c ve d tahmin.

Kaynak:EIU Mart 2006 verileri.2005-2007yılı EIU tahminleridir.

GSYİH 2004'de % 1.7 oranında bir artışla iyileşme göstermişti; ancak 2005 yılındaki verilere göre bu yıl ekonomik büyümenin düşüşe geçeceği tahmin edilmektedir. Bir önceki kısıtlayıcı mali politikalarından vazgeçilmesi sebebiyle 2006 ve 2007'de özel tüketimde ılımlı bir artış beklenmektedir. 2005'de düşen ihracat artışının 2006 ve 2007 yıllarında yavaş yavaş yükseleceği beklenmektedir. 2005 yılında yavaşlayan ticari yatırımların devam eden yüksek karlar, olumlu mali şartlar ve modernizasyona olan ihtiyaçtan dolayı yükseleceği; GSYİH'nın ise 2006'da % 2 ve 2007'de % 2.4'lük bir artış yaşayacağı öngörülmektedir.

Yakın zamana kadar birçok Hollanda firması artan işçi ücretlerinin getirdiği düşük rekabet gücü gibi büyümeye büyük engel teşkil eden sorunlar yaşamışlardır. Geçtiğimiz iki yıl düşük seyreden ücret artışları rekabet gücünü yeniden sağlamıştır ve 2006-2007 döneminde de yeni ücret sözleşmelerinin getireceği ölçülü ücret artışları beklenmektedir.

Enflasyon

Enflasyon oranının, 2005 seviyesine yakın bir ortalamaıyla % 1.6 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Kaynak : EIU Mart 2006.

Bu konuda daha detay bilgi Centraal Planbureau' nun <http://www.cpb.nl/eng/news> adresinden temin edilebilir.

HOLLANDA İLE DİĞER AB ÜLKELERİ KARŞILAŞTIRMASI

2004	Hollanda	Almanya	Fransa	İtalya	Belçika
GYIH (milyar ABD \$)	607.7	2,745.3	2,047.0	1,678.3	352.4
Fert Başına GSYIH (ABD \$)	37,361	33,228	33,882	28,907	34,042
Tüketici fiyat enflasyonu (ort; %)	1.2	1.7	2.1	2.2	2.1
Cari Hesap Dengesi (milyar ABD \$)	17.8	104.3	-4.8	-17.4	12.0
Cari Hesap Dengesi (GSYIH nin % si)	2.9	3.8	-0.2	-1.0	3.4
Mal ihracatı fob (milyar ABD \$)	320.00	909.7	421.1	340.5	244.6
Mal ithalaları fob (milyar ABD \$)	-282.62	-717.9	-429.1	-334.2	-235.5

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Ülke Bilgileri, Mart 2006

İktisadi Politika Hastalıktan Mucizeye

1980'lerin başında Hollanda, "Hollanda Hastalığı" denen ve petrol alım-satımına aşırı güvenden kaynaklanan bir iktisadi döneme girmiş; bu da kambiyo oranlarını, dolayısıyla da enerji dışı ihracat sektörünün rekabet gücünü olumsuz etkilemiştir. Ayrıca 1970-1983 arası kamu harcamaları GSYH'nin % 42'sinden % 61'ine yükselmiştir. Bunu finanse edebilmek için vergi yükü % 41'den % 55'e çıkartılmış ve bütçe açığı da % 1'den % 6'ya yükseltilmiştir. İşsizlik de büyük oranda artmış, iş kayıplarının % 6'sı 1980-1983 arası dönemde yaşanmıştır. Firmaların katma milli değerdeki kar payları rekor ölçülerde düşüş göstermişti. Bu dönemde yüksek işçi ücretleri ve yüksek faiz oranları endüstriyel rekabeti baltalamaktaydı.

1983'de ılımlı ücret politikası ve kamu harcamalarında kısıtlama konularında, işçi sendikaları, çalışanlar ve hükümetin ortaklaşa vardığı görüş birliği, 1990'lardaki güçlü Hollanda ekonomisinin temellerini atmıştır. İktisadi politikada yapılan değişikliklerle "Hollanda tarzı" adıyla başarıya ulaşan bu model, ani değişimden çok yavaş, tedrici bir değişimi ve çatışmadan çok müzakere yöntemini benimsemekteydi. Kamu harcamalarındaki kısıtlamalar ve ılımlı ücret politikası, endüstriyel rekabetin iyileşmesini ve Hollanda'nın OECD ülkeleri içinde en düşük işsizlik oranına sahip (2002'de iş gücünün % 4.1'i) ülkelere biri konumuna gelmesiyle sonuçlanan istihdam artışını sağlamıştır. 1990'ların sonunda bütçe açığının GSYH'e oranı % 3'ün altında gerçekleşmiş ve böylelikle Hollanda, Uluslararası Para Birliği'ne (EMU) üye olmuştur. 1999'da ise Hollanda'da bütçe fazla vermiştir.

Sektörel Gelişmeler

İmalat Sanayi Sektörü Gelişmesi

Diğer OECD ülkeleri ile kıyaslandığında Hollanda'da doğal kaynaklar sınırlı olduğu için ağır sanayi sektörünün yeri her zaman nispeten önemsiz kalmıştır. En önemli sektörler

olarak;gıda, içki ve tütün olup,2004 yılında yaratılan toplam katma değer % 23 üne tekabül etmektedir.Kauçuk ve plastik ürünleri(%21) dahil kimyasallar,kağıt ve matbaacılık sanayii(% 8.8),metal işleme sanayii(%10.2),elektrikli makina ve cihazlar(% 9.6),ve elektriksiz makinalar(%9.6)dır.Hollanda da pek çok sanayi dalı gelişkin depolama ve taşıma sistemlerinin mukayeseli avantajını yaşamaktadır.Diğer önemli sektörler ise nakliye araçları ve kimya sanayii olup, kimya sanayii % 7,taşımacılık ise % 4.6 oranında bir paya sahiptir.

Yeni büyüyen sektörler olarak,elektronik ve mikroçipler,ilaç sanayi,gen mühendisliği ve tıbbi cihazlar olarak sayılabilir.Kimya sanayii Hollanda'nın çeyrek yüzyıldır üretimini yurtdışına ihraç etmekte ve ihracat ile GSYIH gelişmesinde önemli bir yer işgal etmektedir.Esasında imalat sanayii sektörü tamamen ihracata yöneliktir.Hatta göreceli olarak epeyce küçük firmalar bile ihracata bağlıdırlar.

İmalat Sanayii		
	Yıllık ortalama değişim	
	2004	2000-2004
Üretim (% değişim)	0.4	0.1
Kapasite Kullanımı (%)	82.6	83.2

Kaynak CBS Mart 2006

Doğal kaynaklar olarak Kuzey Denizindeki petrol ve ülkenin kuzeyindeki doğal gaz rezervleri sayılabilir. Doğal gaz üretiminde ABD, Kanada, Norveç ve Rusya'dan sonra önemli bir yer tutmaktadır. Doğal gaz üretiminin yarısına yakını ihraç edilmekle beraber toplam ihracatındaki payı %2 civarındadır.

Yeni teknoloji yaratarak birçok sektörde dünya liderliği yapmak, iş hacmi ve sermaye artışı sağlamak hükümet ve özel sektörün birinci hedefidir. Bu amaçla teknolojik buluşların sanayide kullanımının yaygınlaştırılabilmesi açısından çok önemli olan devlet, özel sektör ve üniversiteler arasında işbirliği sağlanmıştır. Bölgesel kalkınma planları açısından önem taşıyan bölgelerde çeşitli konularda ihtisaslaşmış teknoparklar oluşturulmakta ve o alanda çalışan firmaların faaliyetlerini bu teknoparklarda sürdürmesi hedeflenmektedir. Hollanda medikal teknoloji, çevre teknolojileri, enerji,yaşam bilimleri, gemi inşa ve bilişim teknolojileri üretiminde önemli bir paya sahiptir. Özellikle kimya ve gıda sanayinde olmak üzere Hollanda orijinli büyük çok uluslu şirketler ihracattan büyük pay almaktadır.

Hollanda sanayi çoğunlukla küçük ve orta boy şirketler ile az sayıda olan ancak piyasaları yönlendirecek kadar güçlü çokuluslu şirketlerden oluşmaktadır.

Üretim hacmi olarak iki sanayi kolu çok önemlidir: Kimya ve gıda işleme endüstrileri. Sanayideki istihdamın %10'unu kapsayan kimya sektörü en büyük ihracat sektörüdür. Dünyadaki en büyük yirmi şirket arasında yer alan Shell Chemie, Akzo Nobel ve DSM'in Hollanda kimya sanayinde önemli yeri vardır.

"Avrupa'nın Bahçesi" olarak tanımlanan ve dünyanın dört bir yanından ulaşan taze ürünlerin işlendiği Hollanda'da gıdadan deterjana kadar etkili olan en önemli isim Unilever'dir. İleri araştırma ve uygulama teknikleri gıda işleme ve ilaç sektöründe etkinliği yakalayan Hollanda'da, kaliteyi bir yaşam biçimi haline getirmek hem hükümetin hem de araştırma kurumlarının hedefidir.

İmalat Sanayii Üretimi

(Aksi belirtilmedikçe %)

	2000	2001	2002	2003	2004
Gıda,İçki,tütün	1.6	0.0	2.5	-3.0	-0.5
Tekstil,giyim eşyası,deri ürünleri	6.9	6.0	3.0	5.6	4.0
Kağıt ve matbaacılık	2.0	-2.9	-3.3	-4.5	-0.3
Yağlar ve kimyasallar	5.1	2.4	3.9	3.1	0.6
Temel metaller	1.9	-0.8	-1.9	2.3	11.2
Metal ürünleri	4.4	0.3	-2.8	-4.9	1.9
Makine ve teçhizat	12.1	-1.2	-2.6	-5.3	1.4
Elektrikli ve elektronik makinalar	11.3	-3.6	-9.6	-6.4	0.3
Motorlu araçlar ve diğer taşıt araçları	0.4	-2.1	-0.6	-1.4	0.7
Diğerleri dahil toplam imalat sanayii	4.5	-0.7	-0.8	-2.8	0.4

Kaynak: CBS, Statline, Online Statistical Database. March 2006

Özel sektör Ar Ge Yatırımları Gelişmesi

Hollanda ekonomisinin rekabet gücü özellikle son 10 yılda epeyce gelişmiştir.Bunda hükümetin 1995 yılında Hollanda ekonomisinin teknolojik temelini geliştirecek şekilde büyük kuruluşlara vergi avantajları sağlayan bir dört yıllık planı devreye almasının özel etkisi olmuştur.Hükümet bu dönemde yüksek teknoloji araştırma enstitülerinin kuruluşuna 124 milyon dolar ayırmıştır.Bu plan elektronik hizmetlerin ve information highways adı verilen sektörün kullanımını desteklemiş ve böylelikle Hollanda özel sektörü yüksek teknoloji Ar Ge yatırımlarına önem vermiş ve Üniversite,devlet ve sanayi işbirliği geliştirmiştir.Bu konuda en son elde mevcut veriler 2002 yılına ait olup 2000 de GSYİH nın %1.9 u ARGE harcamalarına ayrılırken,bu miktar 2002 de GSYİH nın % 1.81 ine tekabül eden 8.05 milyar € seviyesine gelmiştir.Burada en çarpıcı olan unsur,bu harcamanın yarısının özel sektörce yapılırken üçte birinin üniversitelerce gerçekleştirilmesidir.Ar Ge yatırımları Hollanda da GSYIH nın % 2 sine eşit olup bu oran diğer Kuzey Avrupa Ülkeleri arasında ortalamanın üzerinde olmasına rağmen ABD ve Japonya nın gerisindedir.

Tarım ve Balıkçılık:

Tarımsal üretimin Hollanda ekonomisi açısından önemi İkinci Dünya Savaşından bu yana giderek azalmaktadır. 2004 yılı verilerine göre Hollanda Tarımının GSYIH ya katkısı % 3 oranında olup bu oran pek çok Avrupa ülkesi ortalamasının üzerindedir. Hollanda'nın süt ürünleri, et, ve çiçek ve çiçek tohumu ihracatında çok önemli bir yeri vardır. Tarımsal üretimin yaklaşık %60'ı ihraç edilmektedir.2004 yılı verilerine göre, gıda ürünleri ihracatı (içki ve tütün hariç) toplam ihracatının % 12.3 üne eşit olmuştur.

Hollanda nisbeten küçük toprak alanı ve yoğun nüfusu ile kişi başına düşen alan açısından çok küçüktür.Kişi başına 0.2 hektar toprak düşmektedir.Ancak Hollanda da tarımda kullanılan ileri teknolojiler onu Avrupanın en önemli tarım ürünü ihracatçısı durumuna getirmiştir.Tarım işletmelerinin çoğu çok küçüktür ve yaklaşık olarak 20 hektar civarındadır.Ancak,sermaye yoğun ve modern teknikleri kullanmaktadırlar.

Hollanda tarım ürünlerinde gen mühendisliği,cross fertilization (çapraz gübreleme) ve interbreeding konularında dünyaca büyük üne sahiptir. Başta Amsterdam yakınındaki uluslararası bitki ve çiçek mezatı Aalsmeer olmak üzere bazı önemli uluslararası ticari

tarımsal mezatlar Hollanda'da bulunmaktadır.Ancak ticarerin çoğunluğu sözleşme esasına göre yapılmaktadır.Tarım büyük ölçekli olarak ve çok iyi organize edilmiştir.Ancak,AB nin Ortak Tarım Politikası (CAP) çerçevesinde vermekte olduğu fiyat destekleri ve ihracat subvansiyonlarında 1992 yılından itibaren yapılmaya başlanılan kesintiler nedeniyle Hollanda tarım sektörü gerilemeye girmiştir.Hollanda için çok önem arzeden bahçecilik ve çiçekçilik sektörü Fas gibi daha ucuz üretim maliyetlerine sahip ülkelerin piyasaya girmesi ile artan oranda güçlüklerle karşılaşmaktadır.Ayrıca,sektör çevresel mevzuatın da gübre üretimi ve yayılmasına getirdiği sınırlayıcı tedbirler sonucu hayvan miktarını azaltmak veya ağır cezalar ödemek durumunda kaldığı için şiddetli mali sorunlar ile karşı karşıya kalmışlardır.Bunun sonucu olarak,pek çok holding ormancılık gibi daha yüksek katma değerli ve çevre dostu üretim yöntemlerine ve ürünlere dönmüşlerdir.

Ayrıca son zamanlarda özellikle Hollanda da ortaya çıkan ortaya çıkan bir tür domuz hastalığı(swine fever) ve bovine spongiform encephalopathy –BSE- deli dana hastalığı krizi ve aft humması(foot and mouth disease) 'le dioxinli gıda krizi ve genetik olarak modifiye edilmiş ürünlerin artması sonucu Tarım Bakanlığı gıda güvenliğine çevresel faktörlere daha fazla önem vermeye başlamıştır.

Başta Amsterdam yakınındaki uluslararası bitki ve çiçek mezatı Aalsmeer olmak üzere bazı önemli uluslararası ticari tarımsal mezatlar Hollanda'da bulunmaktadır. Toplam alanın %69'u tarımsal üretime ayrılmıştır. Ancak nüfusun %5'den azı tarımda çalışmaktadır. Özellikle hayvancılık (besi ve süt), et ve yumurta sektörü üretimde %53 pay ile önde gelmektedir. Bunu süs bitkileri de dahil olmak üzere bahçecilik sektörü takip etmektedir. Üretim entansif olarak ve ileri teknolojilerle yapılmaktadır. Genetik mühendislik, çapraz gübreleme, melezleme teknikleri konusunda çalışmalar yapılmaktadır. 1990'lı yıllarda bu yana hızla gelişen bir konu da organik üretilmektedir. Bu arada devlet tarafından alınan bir karar ile uygulamaya konulan 'Öncelikli Ekolojik Yapılanma' politikası çerçevesinde 2018 yılına kadar 150 bin hektar tarımsal alanın 'doğal alan' olarak ayrılması planlanmaktadır.

Geleneksel olarak güçlü bir tarım sektörüne sahip olan Hollanda'da araştırma ve geliştirme çalışmalarına verilen önem sayesinde hektar başına alınan ürün yüksekliği dikkat çekmektedir. Küçük bir ülke olmasına rağmen yıllık ürün miktarında ulaşılan etkileyici sonuç, üretimdeki yüksek kalitenin sonucudur. Tarımsal üretiminin büyük bölümünü ihraç eden Hollanda, tarım ve bahçecilik-çiçekçilik ürünlerinin ihracatında Avrupa'da birinci, dünyada üçüncüdür.

Hollanda, yıllık 11 milyar kg. süt üretimi ile dünya birincisidir; bu miktarın yarısı peynir üretiminde kullanılmaktadır.

Tarım ve bahçecilik ürünlerinin bir kısmı Hollanda gıda, içecek ve tütün endüstrisinde girdi olarak kullanılmaktadır. Dünyanın sayılı çokuluslu şirketlerinde biri olan Unilever'in merkezi Hollanda'da bulunmaktadır. Bira üretiminde dünyaca ünlü marka Heineken bugün 170 ülkede aktif durumdadır. Grolsch ve Bavaria da diğer bilinen bira üreticisi firmalardır. Ülkede tarım ve çiftlik gereçleri, makina ve teçhizatı ile tohumlama, seracılık, paketleme ve tasarım teknikleri de son derece gelişmiştir.

Balıkçılık halihazırda ekonomide önemli yerini muhafaza etmektedir.AB ülkeleri arasında Hollanda ;Danimarka,Fransa ,İspanya ve İngiltere nin ardından gelmektedir.Ancak bu sektörde AB menşeli gemilerin Hollanda kıyılarında tuttuğu balık miktarı 2002 yılındaki 136 910 tondan 2003 yılında 173 276 tona yükselmiştir.

Bu konuda detaylı ıstatistikler www.cbs.nl adlı Hollanda İstatistik Kurumunun Yıllığında mevcut olup olup <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/83467D4F-F630-4D46-82DD-5A0DEB3FC46C/0/2005a3pub.pdf> linkinden ulaşılabilir.

Madencilik ve Petrol Ürünleri

Petrol

Hollanda'nın bilinen petrol rezervleri, 1 Ocak 2005 itibariyle bulunan en son resmi verilere göre 34 milyon metreküp olup bunun 15 milyon metrekübü denizlerdeki rezervlerdir. Kuzey denizindeki petrol kuyularında bilinen büyük petrol firmaları çalışmaktadırlar. Hollanda hükümeti buradaki petrol çıkarma işlemlerine devam edilmesini taraftarıdır ancak Hollanda'da üretilen petrol, 2003 yılında ülkenin toplam tüketiminin sadece % 5.2'ünü karşılamıştır ve bu sektördeki faaliyet azalmaktadır.

1 Ocak 2002 itibariyle bulunan en son verilere göre , Hollanda'daki, petrol sahaları 11 adet olup, bunlardan sekizi kıta sahanlığında üçü ise sahilindedir. Bu alanlardan sahildeki yedi adedinde denizdeki alanlardan ise bir adedinde üretim durdurulmuştur.

Doğal Gaz

Doğal Gaz üretiminde ise Hollanda, 2004 yılı verilerine göre 75.5 milyar metreküp ile, Norveç ve Rusya'ya göre geride olmasına rağmen, önemli bir doğalgaz üreticisi durumundadır.

Avrupa Birliği'nin en büyüğü olan doğal gaz rezevi 1959 yılında Groningen kasabası yakınlarında bulunmuştur.

Doğal gaz üretiminin ekonomideki payı, bu sektördeki vergilerin yükek olduğu 1980'lerin başında zirveye ulaşmıştır. Yüksek fiyatlar bu sektörden elde edilen geliri büyük ölçüde artırmıştır, ancak yakıt ve enerji sektöründen elde edilen gelir 2003 yılında toplam gelirin sadece % 4.1 ini oluşturmaktaydı. Yeni doğal gaz alanlarının bulunması toplam üretimin gerisinde kalınca, doğal gaz rezervleri sürekli azalmıştır. 1 Ocak 2005'te yapılan tahmine göre, halihazırda yaklaşık 1,57 milyar metreküplük doğal gaz rezervi kaldığı açıklanmıştır ki bu da 20 yılda bitecektir. Yeni keşfedilecek ve çıkarılacak doğal gaz miktarının 240-490 milyar metreküp olacağı tahmin edilmektedir. En büyük doğal gaz üreticisi konumundaki Gasunie % 50 payla devlete aittir. Diğer % 50'lik bölümü de yarı yarıya Shell ve Esso paylaşmaktadır. Üretilen doğal gazın yarısı ihraç edilmesine rağmen, toplam ihraç ürünleri içindeki payı ancak % 2 kadardır.

Mart 2000'de Hollanda doğal gaz sektöründeki özelleştirmenin hızlandırılmasına yönelik bir anlaşma kabul edilmiştir. Yeni yasayla birlikte, firmaların ve diğer tüketicilerin, 2004'ten itibaren kendi doğal gaz şirketlerini seçebilmelerine olanak sağlanmıştır.

Enerji sektörü dışında, ülkenin doğu ve kuzey bölgelerindeki tuz madenlerinden tuz elde etme faaliyetleri de sınırlandırılmıştır.

Kaynak:EIU ,Netherlands Country Profile ,March 2006

İnşaat Sektörü Gelişmesi

Pek çok Hollandalı inşaat firması,ulusal toprak ve su baskını önleme teknolojilerinde edindikleri tecrübelerle dünyanın pek çok ülkesinde inşaat taahhütleri yerine getirmektedirler.Hollanda da inşaat sektörünün 2003 de istihdama yaptığı % 5.5 lik katkı ile 2004 yılında GSYİH daki payı %4.5 seviyesindedir.

Hollanda da kamu sektörü konut inşaatında önemli bir yere sahiptir.Toplumun alt kesimlerindeki kira miktarları çok sıkı bir kontrol altında olup,pek çok konut yarı resmi konut şirketlerince kontrol edilmektedir.Ancak yeni hükümetlerin güttükleri daha fazla pazar ekonomisi politikaları ekonominin bu kesiminde de kendini hissettirmektedir.Konut şirketlerine daha fazla çalışma serbestisi getirilmesi ve bu alandaki teşviklerin azaltılması sonucu 1985 den bu yana teşvik dışı konutların yapımı toplam konut yapımı içinde giderek artmaktadır.1994 yılında ilerideki teşviklere mahsuben verilen büyük miktarlardaki teşvikler ile konut şirketlerinin devletten uzaklaştırılması işlemi tamamlanmıştır.O tarihten bu tarafa da inşaat sektörü içinde özel sektörün payı giderek artmaktadır.

İnşaat İstatistikleri ('000 adet)

	2000	2001	2002	2003	2004
Konut İnşaatı					
Kamu ve Konut Kooperatifleri	14.7	11.5	14.1	18.2	20.9
Ticari Şirketler	51.0	40.8	44.9	47.2	47.3
Diğer Özel Sektör	12.8	10.1	8.2	7.1	8.0
Toplam	78.6	62.3	67.2	72.5	76.2

Kaynak: CBS, Statline, Online Statistical Database.March 2006

Kaynak: EIU ,Netherlands Country Profile ,March 2006

Hizmet Sektörü Gelişmesi

Hollanda uluslararası bir ticaret ve dağıtım merkezidir. Çok gelişmiş bir nakliye ve lojistik altyapısına sahiptir. Rotterdam limanı dünyanın Şanghaydan sonra en büyük deniz limanıdır. Avrupa'nın içlerine kadar nehir, kara ve demiryolu bağlantısı bulunmaktadır. Özellikle taşımacılık, gümrükleme, elleçleme ve lojistik açıdan kusursuz hizmetler sunmaktadır.Rotterdam limanında 2004 yılında gelen olarak 271 011 ton yük ve giden olarak da 81 348 ton yük olmak üzere toplam 352 360 ton yük işlem görmüştür..Rotterdam limanında işlem gören yükler, kuru yük olarak kömür, hurda ve cevher halde metaller özellikle demir-çelik, tahıllar, hayvan yemi ile likid yük olarak ham petrol, petrol ürünleri, kimyasallar sayılabilir. Bunun yanısıra konteyner taşımacılığı da önemli bir yer tutmaktadır. Amsterdam'da bulunan Schiphol Havalimanı da Batı Avrupa'nın üçüncü büyük havalimanıdır.

Bankacılık hizmetleri açısından dört büyük Hollanda bankası dünyanın en büyük 60 bankası arasında yer almaktadır. ABN Amro, Ing Bank ve Rabobank'ın İstanbul'da temsilcilikleri bulunmaktadır.

Hollanda ekonomisinin en büyük sektörü olan Hizmetler Sektörü son elli yıldır istihdamdaki payını artırmaktadır ve yüksek eğitimli çalışan sayısı da doğal olarak bu sektörde fazladır. Yalnızca iç pazarda değil yurtdışı pazarlarda Hizmet Sektörünün payı artmaktadır. Hizmet ticaretindeki ihraç fazlası, temel olarak yurtdışı lojistik hizmetlerinden kaynaklanmaktadır. Taşımacılık ve lojistik Hollanda ekonomisinde eskiden beri özel bir öneme sahip olmuştur.

Finans hizmetleri sektörü de tüm AB ülkelerinde olduğu şekilde Avrupa Para Birliği (EMU, European Monetary Union) ve Euro'nun yürürlüğe girmesinin de yardımıyla giderek önem kazanmaktadır. ABN Amro Bank, Ing Bank, Fortis gibi büyük Hollanda banka ve sigorta şirketleri son beş yılda uluslararası arenada yerlerini almışlardır.

Hollanda'nın 2,806 km demiryolları üzerinde yılda yaklaşık 320 milyon yolcu seyahat etmektedir ve bu rakamın 2010 da iki misline çıkması beklenmektedir. En son çalışma gerek Hollanda'nın kendi iç şehirleri arasında gerekse de Amsterdam ve diğer AB ülkeleri ile arasında işletilmesi planlanan yüksek hızlı tren projesidir. Almanya ya yönelik yüksek hızlı tren için ray inşaatı çalışması 1998 yılında Amsterdam ve Utrecht arasında daha hızlı bir tren yolu inşaatı ile başlatılmıştır.

Malların demiryolu ile taşınması son yıllarda yerini karayoluna bırakmıştır. Bu eğilime rağmen, hükümet Rotterdam ile Almanya'nın Ruhr bölgesini birbirine bağlayacak olan 5 milyar € bedelinde bir yük treni ray hattı inşaatına (the Betuwe freight railway) başlamıştır. Bu inşaatın ihale aşamasında meydana gelen gecikmeye rağmen Betuwelijn adı verilen bu hattın 2006 da işletmeye açılması beklenmektedir.

Sivil havacılık bakımından da çok gelişmiş olan Hollanda'nın Amsterdam Schipol Havalimanı Avrupa'nın havayolu yolcu trafiğinin %10.2 sini ve kargo trafiğinin ise % 19.7 sini taşımaktadır.

Hollanda da 2004 yılında 352 360 ton yük taşımacılığına konu olan ve dünyanın ikinci büyük limanı olan Rotterdam limanının yanı sıra 3,745 km si kanal olan toplam 5,046 km su yolu mevcuttur. İç sular ticari filosu yaklaşık 4,800 adet olup taşıma kapasitesi 5.57 mn gros tondur. Bu trafiğin % 60 ı dış ticaret taşımacılığıdır. Bu rakamlar da Hollanda'nın Avrupa kargo taşımacılığındaki önemini göstermektedir.

Hollanda da telekomünikasyon sektörü GSYİH'nin %2.3 üne tekabül eden yaklaşık 10 milyar € luk bir paya sahiptir. 1997 yılında daha önce özelleştirilmiş olan ulusal telekom kuruluşu olan KPN/PTT Telecom'un monopolu tamamiyle kaldırılmıştır. Bu tekeli yıkan ilk şirketler CasTel, Telfort (Nederlandse Spoorwegen/British Telecom) ve Enertel den oluşan 10 adetlik bir enerji ve kablo televizyon şirketleridir. 1998 başından beri PTT Telecom internet bazlı telefon hizmeti vermekte olup bu sayede uzak mesafe konuşma ücretleri çok düşmüştür.

Hollanda, kişi başına PC-Bilgisayar sayısı bakımından Avrupa'da birincidir ve toplumun her kesiminde enformasyon teknolojilerinden yoğun şekilde faydalanılmaktadır.

Yaşamın her alanında bilgisayar imkanlarından yararlanmaya açık olan Hollanda toplumunda, Internet teknolojisi yurtiçinde ve yurtdışı ile iş yapan her sektörden firmanın günlük faaliyetlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu gelişimin sonucu olarak da IT firmaları giderek daha çok rağbet görmektedir. Getronics, CMG ve Origin gibi Hollandalı IT firmaları da uluslararasılaşma yönünde ilerleme kaydetmişlerdir.

Dinamik bir sektör olan haberleşme sektörü, telekom endüstrisinin liberalizasyonu ile aşırı bir büyüme moduna girmiştir. Hollandalı çağrı merkezleri (call centers)'nin geniş bir yabancı müşteri ağı vardır. Avrupa ve ötesindeki müşterilerine ticari servisler veya telecom desteği vermektedirler.

Hollandalı danışmanlık-mühendislik firmaları inşaat mühendisliği, offshore endüstrisi ve çevre teknolojileri konusunda aktiftirler. Fugro, Arcadis, Grontmij, DHV ve Orangewoud gibi isimler bu camia da bilinen Hollandalı firmalardır. Büyük ölçekli altyapı ve toprak

kazanımı, deniz dibi tarama, su baskınlarından korunma vb. projelerde deneyimleri çok iyi olan Hollandalı müteahhitlik firmalar Ortadoğu, Uzakdoğu ve Orta Amerika'da pek çok büyük projede iş yapmaktadırlar.

Belli Başlı Ekonomik Bölgeler:

Hollanda yüzölçümü itibarıyla küçük bir ülke olmasına rağmen ülkenin ekonomik bölgelerinde üretim sektörlerine göre, bölgelerin tarihsel ve coğrafi özellikleri dayalı bir çeşitlilik vardır. Dağıtım ve depolamaya bağlı birçok aktivite belli başlı su yolları ve deniz-nehir bağlantı noktalarının bulunduğu yerlere yakın yoğunlaşmıştır. Rotterdam Rijnmond bölgesinde Zeeland'da ya da Amsterdam yakınındaki Kuzey Denizi kanalı gibi... Amsterdam Schiphol Havaalanı, Avrupa'nın üçüncü büyük havaalanı sağladığı dinamik altyapı ile de birçok firmaya cazip gelmektedir.

Geleneksel olarak tarımsal bir yapı gösteren ülkenin kuzeyi, aynı zamanda büyük ya da çok sayıda küçük işyerinin toplandığı bir bölgedir. Utrecht ülkenin merkezindedir ve iş hizmetleri sektöründe önemli bir yere sahiptir. Birçok Hollandalı ve yabancı IT firmasının merkezleri bu bölgede yoğunlaşmıştır.

Ülkenin doğusunda ekin ve canlı hayvan yetiştiriciliği başta olmak üzere çiftçilik sektörü ve et işleme sanayi faaliyet göstermektedir. Kimya sanayindeki Akzo Nobel gibi diğer sanayi kolları da bu bölgededir. Elektronik sektöründe lider isim Philips'in de bulunduğu Noord Brabant bölgesi de önemli bir sanayi merkezidir. DAF traktörlerinin de üretildiği bu bölge aynı zamanda nakliye taşıtlarının üretim yeridir.

Güneyde Limburg bölgesi, Avrupa nakliye yollarının kesişim yeridir; Almanya'nın Rhine/Ruhr bölgesi ve Merkezi Avrupa'ya geçecek bütün kara ve demiryolları Limburg'dan geçer.

Nehirler üzerindeki taşımacılık, Meuse nehri ve Juliana kanalı üzerinden belli başlı Avrupa su yollarına geçişi sağlar. Limburg bölgesinin ekonomik altyapısının temel dayanaklarından biri Maastricht-Aachen Havaalanıdır ki buradan sağlanan yolcu ve mal taşıma ve charter uçuşları Avrupa'ya yapılan dağıtımın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Büyük kimya ortaklığı DSM ve Mitsuishi ve Volvo otomobilleri üreten Nedcar şirketi de bu bölgede faaliyet göstermektedir.

Doğuda yer alan Overijssel bölgesi, özellikle tekstil endüstrisi nedeniyle Hollanda'nın en gelişmiş sanayi bölgesidir. Ayrıca metal, kimya, kauçuk ve et işleme sanayileri de bölgede mevcuttur. Tarım da bölgede önemli bir sektördür. Twente Teknik Üniversitesinin burada kurulmuş olması, bölgenin araştırma ve teknik altyapı bakımından oynadığı önemli rolün göstergesidir.

AB ve Ekonomik ve Parasal Birlik:

Hollanda eskiden beri Avrupa'da ekonomik ve politik entegrasyonun savunucularından olmuştur. Hollanda 1957'de diğer beş Avrupa ülkesi ile birlikte göreceli olarak Ortak Pazara geçiş ve ithalat vergileri ile diğer ticari engellerin kaldırılmasını kararlaştıran ülkedir.1991'de imzalanan Maastricht anlaşması ile EMU-Ekonomik ve Parasal Birlik kurulmuş ve Avrupa ortak para birimi Euro ihdas edilmiştir. 1 Ocak 2002 den itibaren diğer 12 Avrupa Birliği üyesi ile birlikte Hollanda 'da da Euro banknotları ve madeni paraları dolaşıma girmiştir.

Hollanda Dış Ticaretinin Gelişimi

Dış Ticaretin Gelişimi (2002-2005) *Değer: Bin Euro*

İthalat	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi
2002	232, 703, 709	205, 574 ,870	27, 128 834
2003	206,910,469	233,961,202	27,050,733
2004	228,010,072	257,742,446	29,732,374
2005	280,742,685	248,827,056	31,915,629

Kaynak: Statistics Netherlands, Voorburg/Heerlen Mart 2006

Başlıca Dış Ticaret Kalemleri (2005) *Değer: Bin Euro*

Gruplar	İthalat	İhracat
Toplam	248,827,056	280,742,685
Gıda ve Canlı Hayvanlar -SITC 0	18,962,910	32,617,622
İçki ve Tütün-SITC 1	2,718,541	5,698,597
Petrol Hariç Mineraller –SITC 2	868,878	15,736,983
Mineral Yakıtlar, Yağlar vd.- SITC 3	3,535,269	30,786,200
Hayvansal ve Bitkisel Yağlar –SITC 4	1,942,722	1,804,112
Kimyasallar –SITC 5	32,709,369	47,757,186
İmalat Sanayii Ürünleri –SITC 6	28,361,211	27,208,981
Makina ve Ulaşım Araçları –SITC 7	88,844,957	89,365,328
Muhtelif İmalat Sanayii –SITC 8	28,799,928	28,930,589
Diğerleri- SITC 9	213,956	837,087

Kaynak: Statistics Netherlands, Voorburg/Heerlen 3/14/2006

Hollanda'nın Dış Ticaret Politikası:

Hollanda, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, Batı Avrupa Birliği (WEU), NATO ve AB'nin kurucu üyelerinden biridir. Ekonomisi uluslararası ilişkilere dayanan oldukça küçük bir ülke olduğu için, iyi yapılanmış bir dünya düzenine büyük önem vermektedir.

Ülkenin ihracat ve ithalat rejimi, AB normlarına uygun ve liberal bir sistemdir.

Hollanda'nın yüzyıllardır bir ticaret ülkesi olma geleneği, denizdeki stratejik konumu ve küçüklüğü, ülkenin uluslararası yönelimli açık bir ekonomiye sahip olmasında rol oynamıştır. Hollanda'nın genel ortalama olarak GSYİH'nin %50'sinden fazlası ticarettten kaynaklanmaktadır.

Hollanda'nın Ürün Bazında İhracat ve İthalatı

Hollanda'nın ihracatında en önemli ürün grupları makina ve ulaşım ekipmanları başta olmak üzere, tekstil, kağıt, demir-çelik ve diğer metal ürünler ile kimyasallardır. Ardından gıda, içecek ve tütün ile yakıtlar ve muhtelif hammaddeler gelmektedir.

Üretimde hammadde ve yarı işlenmiş maddelerin ithalatına bağımlı olan Hollanda, bunun yanısıra toplam ithalatındaki en büyük pay olan ve ortak yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan makina ve ulaşım ekipmanları ithalatı da yapmaktadır. Kimyasallar ve gıda maddeleri ile içecek ve tütün, ithal edilen diğer önemli ürün gruplarıdır. Aşağıdaki tablolarda Hollanda'nın ürün bazında ithalat ve ihracatı 2005 yılı itibariyle verilmiştir.

Tablolardaki verilerin incelenmesinden Hollanda 'nın 2005 yılında yaklaşık 6 milyar avroluk giyim eşyası ithal etmiş olduğu ve bunun yaklaşık 600 milyon avroluk kısmını Türkiyeden ithal etmiş olduğu görülmektedir.Yani Hollanda ya ithal edilen her 10 giyim eşyasından biri Türk malıdır.

Ürün Grupları itibariyle Hollanda 'nın İthalatı- 2005 (1000 Euro)

SITC ve Ürün Adı	
TOPLAM	248 827 056
00 Canlı Hayvanlar	607 053
01 Et ve et ürünleri	2 488 512
02 Süt ürünleri ve kuş yumurtaları	2 421 655
03 Balık ve ürünleri	1 321 658
04 Un ve unlu mamuller	2 002 855
05 Meyve ve sebze	4 954 365
06 Şeker, bal, şekerli ürünler	549 215
07 Kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri	2 111 031
08 Hayvan yemi	1 501 888
09 Muhtelif gıda ürünleri	1 004 678
11 İçecekler	1 753 086
12 Tütün ve mamulleri	965 455
21 Ham deri ve kürk	88 568
22 Yağlı tohumlar	1 292 492
23 Ham kauçuk	333 463
24 Mantar ve odun	1 076 578
25 Kağıt hamuru ve hurda kağıt	938 242
26 Tekstil elyafları	229 670
27 Ham gübreler	978 730
28 Metal cevher ve hurdaları	3 212 504
29 Ham hayvan ve sebze ürünleri	1 638 330
32 Kömür vb.	1 463 634
33 Petrol ve ürünleri	30 272 025
34 Doğal gaz	3 829 201
35 Elektrik enerjisi	920 025
41 Hayvani yağlar	97 878
42 Bitkisel yağlar	1 493 312
43 Hayvansal yağlar	351 532
51 Organik kimyasallar	8 505 557
52 İnorganik kimyasallar	1 953 827
53 Boyacılık ve debagat ürünleri	1 292 754
54 Tıbbi ilaçlar	9 685 868
55 Uçucu yağlar	2 122 549
56 Gübreler	369 015
57 Birincil plastik ürünleri	3 822 906
58 İkincil plastik ürünler	1 901 530
59 Kimyasal maddeler	3 055 363
61 Deri, kürk vs.	197 217

62 Kauçuk ürünleri	1 917 014
63 Mantar ve ağaç ürünleri (mobilya hariç)	1 309 151
64 Kağıt, karton ve ürünleri	4 176 813
65 Tekstil ipliği, dokuma ve bunların mamulleri	2 970 192
66Metal dışı maden ürünleri	2 309 931
67 Demir ve çelik	6 475 892
68 Demirdışı metaller	4 324 084
69 Başka yerde sayılmayan metal ürünleri	4 680 917
71 Enerji üreten makinalar	2 869 219
72 Özel sanayi makinaları	4 121 958
73 Metal işleme makinaları	582 843
74 Genel sanayi makinaları	6 925 835
75 Ofis makinaları, bilgisayarlar	29 185 815
76 Telekomünikasyon ve ses iletim cihazları	13 509 609
77 Diğer elektrikli makinalar	15 953 942
78 Kara ulaşım araçları	14 207 969
79 Diğer ulaşım araçları	1 487 767
81 Prefabrik binalar vs.	933 278
82 Mobilya ve parçaları; yatak, yastık vs.	2 455 959
83 Seyahat eşyaları, çantalar vs.	366 909
84 Giyim eşya ve aksesuarları	5 847 077
85 Ayakkabılar	1 805 992
87 Profesyonel ve bilimsel ölçü cihazları	5 546 623
88 Fotoğrafçılık cihaz ve ürünleri, saatler	2 521 606
89 Muhtelif imalat sanayi ürünleri	9 322 484
93 Başka yerde sayılmayan ürünler	.
96 Demir para-alışverişte kullanılmayan	50 239
97 Para-dışı altın (cevher ve konsantre hariç)	2 524
Diğer	161 193

Kaynak CBS Statline 16 Mart 2006

Ürün Grupları itibariyle Hollanda'nını İhracatı- 2005 (1000 Euro)

SITC ve Ürün Adı	
TOPLAM	280 742 685
00 Canlı Hayvanlar	1 274 660
01 Et ve et ürünleri	5 503 212
02 Süt ürünleri ve kuş yumurtaları	4 807 856
03 Balık ve ürünleri	2 231 889
04 Un ve unlu mamuller	1 391 134
05 Meyve ve sebze	8 623 844
06 Şeker, bal, şekerli ürünler	856 188
07 Kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri	2 644 829
08 Hayvan yemi	2 681 915
09 Muhtelif gıda ürünleri	2 602 095

11 İçecekler	2 334 175
12 Tütün ve mamulleri	3 364 422
21 Ham deri ve kürk	237 661
22 Yağlı tohumlar	470 037
23 Ham kauçuk	591 670
24 Mantar ve odun	410 611
25 Kağıt hamuru ve hurda kağıt	607 309
26 Tekstil elyafları	199 769
27 Ham gübreler	920 222
28 Metal cevher ve hurdaları	3 748 580
29 Ham hayvan ve sebze ürünleri	8 551 124
32 Kömür vb.	774 560
33 Petrol ve ürünleri	20 845 493
34 Doğal gaz	8 946 903
35 Elektrik enerjisi	219 244
41 Hayvani yağlar	108 960
42 Bitkisel yağlar	1 232 899
43 Hayvansal yağlar	462 253
51 Organik kimyasallar	12 420 755
52 İnorganik kimyasallar	2 348 738
53 Boyacılık ve debagat ürünleri	2 180 959
54 Tıbbi ilaçlar	9 828 788
55 Uçucu yağlar	2 713 849
56 Gübreler	1 112 292
57 Birincil plastik ürünleri	9 764 419
58 İkincil plastik ürünler	2 224 827
59 Kimyasal maddeler	5 162 559
61 Deri, kürk vs.	221 588
62 Kauçuk ürünleri	1 633 012
63 Mantar ve ağaç ürünleri (mobilya hariç)	592 528
64 Kağıt, karton ve ürünleri	4 396 344
65 Tekstil ipliği, dokuma ve bunların mamulleri	3 927 029
66 Metal dışı maden ürünleri	1 712 912
67 Demir ve çelik	6 974 065
68 Demirdışı metaller	3 371 409
69 Başka yerde sayılmayan metal ürünleri	4 380 094
71 Enerji üreten makinalar	2 592 166
72 Özel sanayi makinaları	6 470 075
73 Metal işleme makinaları	564 820
74 Genel sanayi makinaları	7 739 032
75 Ofis makinaları, bilgisayarlar	29 749 697
76 Telekomünikasyon ve ses iletim cihazları	11 501 096

77 Diğer elektrikli makineler	17 597 833
78 Kara ulaşım araçları	10 926 576
79 Diğer ulaşım araçları	2 224 033
81 Prefabrik binalar vs.	969 317
82 Mobilya ve parçaları; yatak, yastık vs.	1 300 788
83 Seyahat eşyaları, çantalar vs.	290 099
84 Giyim eşya ve aksesuarları	3 881 893
85 Ayakkabılar	1 484 635
87 Profesyonel ve bilimsel ölçü cihazları	6 171 811
88 Fotoğrafçılık cihaz ve ürünleri, saatler	4 837 578
89 Muhtelif imalat sanayi ürünleri	9 994 468
93 Başka yerde sayılmayan ürünler	.
96 Demir para-alışverişte kullanılmayan	656 542
97 Para-dışı altın (cevher ve konsantre hariç)	3 926
Diğer	176 619

Kaynak CBS Statline 16 Mart 2006

Hollanda 'nin Ülke Bazında İhracat ve İthalatı

Hollanda'nın coğrafi ticari partnerleri yıllar içinde değişmektedir.2004 yılında,Hollanda'nın ihracatının % 23.8 i ,ithalatının ise % 19.6 si Almanya ile gerçekleşmiştir.Yine aynı yıl,ihracatın geriye kalanın önemli bir kısmı ise diğer AB ülkelerine gerçekleştirilmiştir.1990 lı yıllardan itibaren AB ve Tek Pazar oluşumları çerçevesinde diğer Avrupa ülkeleri lehine bir gelişme olmuştur.Özellikle 1995 de AB ye katılan İsveç,Finlandiya ve Avusturya ile olan ticarete önemli artışlar yaşanmıştır.1997 yılına kadar ABD ile olan ticaret durgun geçmiş ancak son yıllarda Hollanda nın ABD ye ihracatında artışlar izlenmiştir.Japonya dahil olmak üzere diğer Asya ülkeleri ve Orta ve Doğu Avrupa ile olan ticaret de 1992 den itibaren gelişmiştir.

2005 de gerçekleşen ihracatın neredeyse tamamı AB ülkelerine yapılmıştır. Hollanda'nın Almanya ve Belçika'ya ihracatında da kayda değer artışlar olmuştur. Buna mukabil, ithalatta AB üyesi olmayan ülkelere yapılan ithalatta artışlar yaşanmaktadır. Çin, Çek Cumhuriyeti ve Hindistan'a ihracat artmıştır, ancak bu ülkelerin Hollanda'nın toplam ihracatındaki payı %1'i geçmemektedir. Çin'den daha çok ithalat yapılmaktadır.

Başlıca Ticari Partnerleri (Yüzde Olarak)

Başlıca İhracat Pazarları fob 2004	Toplamın % si	Başlıca İthal Kaynakları cif 2004	Toplamın % si
Almanya	23.8	Almanya	19.6
Belçika	11.9	Belçika	11.1
İngiltere	10.0	ABD	8.0
Fransa	9.7	İngiltere	6.5

Kaynak: The EIU, Economic Intelligence Unit, Country Profile, Netherlands, March 2006

İhracat ve İthalatta da en büyük partner Almanya'dır. Belçika ve ABD Hollanda'nın en fazla alım yaptığı ikinci ve üçüncü ülkeler konumundadır. İngiltere, Fransa ve diğer AB ülkeleri de önemli ithalat partnerleridir.

Hollanda'nın Üyesi Olduğu Uluslararası Organizasyonlar:

Hollanda ekonomik, askeri ve güvenlik konusunda üye olduğu önemli uluslararası organizasyonların yanısıra, çevre sorunları gibi ancak tüm dünyanın çabası ile çözümlenebilecek konularda da etkin bir rol oynamaktadır.

Hollanda'nın, uluslararası hukuk düzeninin yerleştirilmesi ve uluslararası hukukun geliştirilmesi konusunda Birleşmiş Milletlerde etkin bir rol oynaması, yalnızca kendi çıkarını düşünmesinden kaynaklanmamaktadır. Hollandalıların önem verdiği değerler arasında demokrasi ve insan haklarının büyük bir yeri vardır. İlk Barış Konferansları 1899 ve 1907 yıllarında Lahey'de yapılmıştır. BM Uluslararası Adalet Divanı Merkezi, sürekli Hakemlik Müessesesi ve bir süre önce kurulan eski Yugoslavya'nın uluslararası Ceza Mahkemesi Lahey'de bulunmaktadır. Hollanda, BM Barış Gücü operasyonlarına düzenli olarak katılmaktadır. Kimyasal Silahları Önleme Örgütü (OPCW)'nün genel merkezi de Lahey'dedir.

Türkiye İle Hollanda Arasındaki Ticari İlişkiler

Türkiye-Hollanda Ticari İlişkilerinin Kısa Tarihçesi:

Türklerle Hollandalılar arasındaki ticari ilişkilerin geçmişi 400 yıl öncesine dayanır. "Kaptan Paşa" (donanma başkomutanı) tarafından çağrılan ilk Hollanda elçisi, 1612 yılında İstanbul'a gelmiştir. Osmanlı-Hollanda ilişkilerinde başlıca konu ticarettir. Önceleri Hollandalı tüccarlar tarafından satın alınan başlıca ürünler Suriye ve İran'dan ipek, Asya'dan da baharat olmuştur. 17. yüzyılda da Türkiye, Hollanda'ya angora yünü ve pamuk ihraç etmeye başlamış, Hollanda da buna karşılık İzmir ve İstanbul'a pamuklu ve yünlü kumaş göndermiştir. 19. yüzyılda tütün, Türkiye'den Hollanda'ya ihraç edilen en önemli tarım ürünü olmuştur.

Çağdaş Türkiye ile Hollanda arasındaki ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için 1934'de Türk-Hollanda Derneği kurulmuştur. Kuruluş anlaşması her iki ülkenin devlet başkanları, Cumhurbaşkanı Atatürk ve kraliçe Wilhelmina tarafından imzalanmıştır. Bu olaydan önce 1930'da Hollanda'nın çokuluslu şirketi Philips, Türk Philips Ltd. olarak Türkiye'de etkinlik göstermeye başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonraki ilk dönemde iki ülke arasındaki ticaret hacmi düşük bir düzeyde kalmıştır. Ancak 1950'lerde Philips'ten sonra İngiliz-Hollanda şirketi Unilever, Türkiye'de şube açan ve üretime başlayan ilk uluslararası şirketlerden biri olmuştur.

Türk ekonomisinin 1980'li yılların başında dışa açılmasından sonra ikili ticaret artış göstermiştir. 1993'te yapılan "karma komisyon"lardaki geleneksel hükümetlerarası ticaret görüşmelerinin yerini, her iki ülkenin özel sektörünün temsil edildiği Türk-Hollanda İş Konseyi tarafından yapılan danışma toplantıları almıştır. 1996 yılında Avrupa Topluluğu ve Türkiye arasında imzalanan GB anlaşması, sanayi ürünlerine uygulanan vergileri kaldırarak iki ülke arasındaki ticareti artırmıştır.

HOLLANDA'NIN TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARETİ

Hollanda her zaman için Türkiye ' nin ticaret ortakları arasında birinci sıralarda yer almıştır.2005 yılı verilerine göre Hollanda'ya yapılan 2,465 milyon dolarlık ihracat ile Hollanda, Türkiye'nin ihracat yaptığı ilk 10 ülke arasında sekizinci sıradadır. Diğer taraftan,Hollanda, 2005 yılında 2,128 milyon dolarlık ithalat ile ithalat yapılan ülkeler arasında on altıncı sırada yer almıştır. 2004 ve 2005 yılları Hollanda ile pozitif ticaret dengesini yakaladığımız yıllar olmuştur. 2004 ile karşılaştırıldığında 2005 de Hollanda ' ya ihracatımız % 15.30 oranında artmıştır. Hollanda'dan ithalatımız ise yine 2004 e göre % 11.50 oranında bir artış göstermiştir. Hollanda-Türkiye arasındaki mal grupları bazındaki 2003 ,2004 ve 2005 yılları dış ticaret verileri ve açıklamaları da bir sonraki bölümde verilmiştir.

Türkiye Hollanda Dış Ticareti (Değer : Milyon Dolar)

	2002	2003	Değişim %	2004	Değişim %	2005	Değişim %
İhracat	1,056	1,520	44,0	2,138	40,1	2,465	15,30
İthalat	1,311	1,633	24,5	1,908	16,7	2,128	11,50
Denge	-255	-113	-	+230	-	+337	

Kaynak:DTM Dış Ticaret İstatistikleri Mart- 2006

Kaynak :Dış ticaret istatistikleri: <http://www.foreigntrade.gov.tr/ead/istatistik.htm>

Türkiye'nin Hollanda'ya İhracatı

Başlıca Ürün Grupları İtibariyle Hollanda'ya İhracat

Ürün Grubu Adı	Bin ABD Doları (2003)	Bin ABD Doları (2004)	Değişim	Bin ABD Doları (2005)	Değişim
Örme giyim Eşyası ve Aksesuarları	331 379	399 740	+% 21	447 606	+%12
Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	260 418	291 640	+% 12	345 761	+%19
Elekrikli Makina Cihaz Aksam ve Parçaları	127 328	264 009	+% 107	359 935	+%36
Motorlu Kara Taşıtları,Bisiklet,Motosiklet vb.	101 658	190 434	+% 87	188 988	-%1
Demir Çelik ve Demir Çelikten Mamul Eşya	92 493	179 394	+% 94	121 362	-%32
Yaş meyva,Kabuklu Yemişler,Turunçgil vb.	77 432	102 005	+% 32	90 384	-% 11
Sebze, Meyva, Bitki Parçaları, Sert Kabuklu Yemiş Konserveleri	74 020	96 789	+% 31	111 411	+%15
Mensucattan Mamul Diğer Eşya	66 116	67 355	+% 2	90 787	+%35
Kazan ,Makina ve Cihazlar ve Parçaları	35 853	55 593	+% 55	63 896	+%15
Mobilyalar	35 210	42 444	+% 21	43 804	+%3
Gemiler,Suda Yüzen Taşıtlar ve	14 561	33 866	+% 133	132 262	+%291

Araçlar					
Kauçuk ve Kauçuktan Eşya	14 688	26 506	+% 180	22 584	-%15
Tütün,Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	13 188	26 255	+% 99	44 198	+%68
Pamuk	16 101	20 774	+% 29	18 012	-%13
Aluminyum ve Aluminyum Eşya	15 741	20 627	+% 31	20 828	+%1
Yenilen Sebzeler ve Bazı Kök ve Yumrular	14 532	20 488	+% 41	24 050	+%17
Mineral Yakıtlar ve Yağlar	15 736	20 231	+% 29	44 194	+%118
Deri Eşya ve Saraciyeye Eşyası	19 086	17 306	-% 9	16 110	-%7
Çimento,Toprak ve Taş Ürünleri	15 607	17 216	+% 10	18 679	+%8
Plastik ve Plastikten mamul Eşya	12 039	17 323	+% 44	22 152	+%28
Cam ve Cam Eşya	12 142	10 831	-% 11	9 749	-%10
Diğerleri	169 651	208 909	+% 23	227 961	+%9
TOPLAM	1 520428	2 130035	+% 40	2 464713	+%16

Kaynak: DTM Dış Ticaret İstatistikleri Mart- 2006

Türkiye'nin Hollanda' ya ihracatında birinci sırada örme giyim eşyası ve aksesuarları gelmekte olup,bu kategorinin 2005 yılında Hollanda'ya ihracatı 447 606 bin ABD Dolarına ulaşmıştır.İhracatta 2004 yılında ikinci sırada olan örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları kategorisinin yerini 2005 te 359 935 bin ABD Doları ihracat ile elektrikli makina cihaz aksam ve parçaları almıştır. Örme giyim eşyası ihracatı içinde tişörtler,fanilalar ve diğer iç giyim eşyası birinci sırada olup,onu kazaklar ve süveterler takip etmekte ve ardından çoraplar gelmektedir.

Elektrikli makina ve cihazlar ihracatı içinde ise birinci sırayı televizyon alıcıları teşkil etmektedir.Daha sonra elektrikli su ısıtıcıları ve elektrotermik cihazlar(şofbenler)gelmektedir.Onları video kayıt ve gösterme cihazları ile denizcilikte kullanılan bazı elektrikli ve elektronik araç parçaları ve elektronik devreler ve kablolar da bu başlık altındaki ihraç kalemlerimizi oluşturmaktadır.

İhracatta üçüncü sırayı alan örülmemiş giyim eşyası içinde ise, kadın ve kız çocuklar için takım,takım elbise ,ceket vs başta gelmektedir.Erkek takım elbiseleri ise kadın giyim eşyasının ardından gelmektedir.Onu erkek gömlekleri izlemekte olup,kadın ve kız çocukları için bluz,gömlek ve iç giyim eşyası da önemli ihraç kalemleri arasındadır. Ayrıca ev tekstili de Hollanda pazarında önemli bir potansiyele sahip olup,2005 yılında 60 030 bin Dolar tutarında yatak çarşafı,masa örtüleri,tuvalet ve mutfak bezleri ihracatı gerçekleştirilmiştir.Onu eşya ambalajında kullanılan çuvallar ve torbalar izlemeye başlamıştır.

Diğer taraftan,motorlu kara taşıtları,bisiklet,motosiklet ve diğer araçların ihracatı ise yine 2005 yılında 190 milyon ABD Dolarına ulaşmıştır. Bu kategori içinde binek otomobilleri ve steysin vagonlar 110 milyon Dolarlık kısmını teşkil etmiştir.

2004 yılında Hollanda'ya 6250 binek otosu ile, 5200 steysin vagon araç satılmıştır. 2005 yılında ise 7010 adet binek otosu ile 4046 adet steysin vagon araç Hollandaya ihraç edilmiştir.

İhracatımızda 2004 yılında yapısal bir değişim de yaşanarak yıllardır en başta giden tekstil ve gıda ürünleri ihracatını çok yakından elektrikli makineler,otomotiv ve demir çelik ürünleri

izlemeye başlamıştır.Bu ürünlerde yaşanan yüzde artış oranları da önemli miktarlara ulaşmıştır . Bu konuda İngilizce sayfamızda bulunan 8 Şubat 2005 tarihinde Rotterdam'da düzenlenen " Türkiye'nin Öne Çıkan Potansiyel Sektörleri " Seminerinde ilgili Hollanda'lı firmalara yapılan Power point sunuşlarda sekt örler itibariyle durum detayı ile verilmiştir. BKZ. http://www.ttpnl.org/eng/igeme_link/TTPO.pps

2005 yılında ise elektrikli makina ve cihaz ihracatımız tekstilin ikinci ana grubu olan örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarlarını aşarak ihracatımızda ikinci sıraya yerleşmiştir. İhracatımızda demir çelik ürünleri de son yıllarda ön sıralara çıkmış olup 2005 yılında demir çelik döküntü ve hurdaları ile ferro alyajlar ve sıcak haddelenmiş rulo halinde demir çelik filmaşın ile demir çelik çubuklar,borular ve boru bağlantıları ile inşaat aksamı ile kablo ve halatlar ihracatta ilk sıraları işgal etmektedir. Ayrıca radyator ve aksamı ile demir çelik döküm parçalar ile soba,ocak ,ızgara vb ev demir çelik eşyası ihracatı da önemli ihraç kalemlerimiz arasındadır.

Hollanda'ya yaş meyva ve kabuklu yemişler,turunçgil vb. nin 2005 yılı ihracatı ihracatımızda altıncı sıradadır.Bu grup içinde taze ve kurutulmuş üzümler birinci sırada olup,diğer kabuklu meyvalar grubu ise onu takip etmektedir.Turunçgiller ve kayısı,erik,şeftali,kiraz da Hollandaya önemli yaş meyva ve sebze ihraç kalemlerimiz arasındadır.Kuru meyveler de klasik ihraç kalemleri arasındadır.

Hollanda'ya sebze ve meyva konserveleri ihracatı içinde sebze konserveleri ile meyva konserveleri ve meyve suları ön sıralardadır.Reçel,jöle,meyva püresi ,sebzeler ve bitki kökleri vs de diğer önemli ihraç kalemleri arasındadır.

Mensucattan mamul diğer eşya grubuna giren tekstil ürünleri grubu içinde ise eşya ambalajında kullanılan torba ve çuvallar da Hollanda'ya önemli ihraç kalemlerimiz arasında yer almakta olup,bu maddelerin 2005 yılı ihracatı 25 milyon Doları bulmuştur.

Hollanda'ya makina sektörü ihracatı da 2005 yılında gelişme göstermiş buzdolapları ve soğutucular ihracatına ek olarak gaz turbinleri ,ağır iş makinalarının aksam ve parçaları,metal işleme makinaları ve çamaşır makinası ve motorlar ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Mobilya da Hollanda ' ya ihracat kalemlerimiz arasında yer almaktadır.Bu gruptaki ihraç malları ise,oturma ve yatak takımları ile somyalar,yataklar,yastıklar vs den oluşmaktadır.

Türkiye'nin Hollanda'dan İthalatı

Başlıca Ürün Grupları İtibariyle Hollanda'dan İthalat

Ürün Grubu Adı	Bin ABD Doları (2003)	Bin ABD Doları (2004)	Değişim	Bin ABD Doları (2005)	Değişim
Plastik ve Plastikten Mamul Eşya	221 283	326 392	+%48	371 616	+%14
Motorlu Kara Taşıtları,Motosiklet,Bisiklet vb	179 264	243 881	+%36	228 722	-%6
Demir ve Çelik	254 890	210 065	- %18	296 817	+%41
Kazanlar,Makina,Cihaz ve Parçaları	135 833	185 043	+%36	210 463	+%14
Organik Kimyasal	137 059	143 970	+%5	153 191	+%6

Müstahzarlar					
Elektrikli Makina ve Cihazlar	92 892	102 461	+%10	81 827	+%20
Optik ve Ölçü Kontrol Malzemeleri	43 589	53 116	+%22	67 886	+%28
Eczacılık Ürünleri	27 943	43 311	+%55	52 948	+%22
Muhtelif Kimyasallar	28 240	38 937	+%38	51 774	+%33
Suni ve Sentetik Lifler	35 760	38 380	+%7	24 846	-%35
Tütün ve Mamülleri	28 995	38 021	+%31	56 491	+%49
Boyalar,Macunlar	33 987	35 967	+%6	46 589	+%30
Kağıt ve Karton ve Mamulleri	29 631	31 589	+%7	49 272	+%56
Çeşitli Gıda Ürünleri	18 511	25 596	+%38	29 970	+%17
Yağlı Tohum ve Sanayi Bitkileri	20 751	22 990	+%11	22 296	-%3
Kauçuk ve Kauçuktan Eşya	20 035	21 920	+%9	24 039	+%10
Albuminoid Maddeler,Tutkallar,Enzimler	21 089	21 544	+%2	18 648	_%13
Sabunlar ve Yıkama Yağlama Maddeleri	15 647	19 183	+%23	20 138	+%5
Kakao ve Kakao Müstahzarları	14 976	17 991	+%20	15 920	-%12
İnorganik Kimyasal Müstahzarlar	20 051	17 845	-%11	23 795	+%33
Fotoğrafçılık ve Sinemacılık Eşyası	17 237	17 268	-	16 826	-%3
Sentetik ve Suni Devamsız Lifler	14 750	15 410	+%5	11 612	-%25
Aluminyum ve Aluminyumdan Eşya	10 423	11 622	+%12	13 704	+%18
Ozel Dokunmus Mensucat ,Dantela vs	7 459	10 810	+%45	10 110	-%6
Halılar, Yer Kaplamaları	6 932	10 671	+%54	9 960	-%7
Mineral Yakıtlar,Yağlar vb.	27 954	9 716	-%65	17 371	+%82
Diğerleri	226 476	192 787	-%15	203 621	+%6
TOPLAM	1632863	1906474	+% 17	2 127 922	+%12

Kaynak: DTM Dış Ticaret İstatistikleri Mart- 2006

Hollanda 'dan yapılan ithalata gelince,ithalatta birinci sırada yer alan plastik ve plastikten mamul eşya grubunu 2005 yılında motorlu kara taşıtları yerine demir çelik ürünleri takip etmiştir.Diğer önemli ithal kalemleri makina ve kimyasal ürünler grubu ile eczacılık ürünleri ve kağıt ve karton grubudur.

2005 yılında,Hollanda'dan ithalatımızdaki artış hızı epeyce yavaşlamış ve geçen yılın aynı dönemine göre ithalat % 12 artarken ihracatımızın artış hızı % 16 olmuştur.Yani Hollanda'ya ihracatımız son üç yılda ithalatımızdan daha hızlı bir gelişme göstermiştir.

Hollanda 2004 yılında ve 2005 yılının ilk yarısında ülkemizin pozitif ticaret dengesi yakaladığı bir ülke olmak bakımından özel bir önem arz etmektedir.

Türkiye Hollanda Dış Ticaretinin Gelişimi(1996-2005) Değer: Bin ABD Doları

Yıl	İhracat	İthalat	Denge
1996	769 682	1 448 604	- 678 922
1997	779 169	1 484 889	- 705 720
1998	888 601	1 446 440	- 557 839
1999	932 302	1 314 946	- 382 644
2000	874 182	1 584 461	- 710 279
2001	892 416	1 041 587	-149 171
2002	1 055 637	1 311 277	-255 640
2003	1 520 429	1 632 863	-112 434
2004	2 130 035	1 906 474	+223 561
2005	2 464 713	2 127 922	+336 791

Kaynak:Dış Ticaret Müsteşarlığı İstatistikleri Mart 2006

Türkiye ile Hollanda arasındaki dış ticaret verilerinin seyri incelendiğinde son yıllarda Hollanda ile olan dış ticaret açığımız giderek düşmekte olduğu ve en düşük seviyenin ise 2003 yılında yakalanmış olduğu görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, Hollanda ile olan dış ticaretimiz 2004 yılında Türkiye lehine bir gelişme göstermiş ve 2004 ve 2005 yılları Hollanda ile olan dış ticaretimizde pozitif dengenin yaşandığı yıllar olmuştur.

İhracatımızda büyük yer tutan tekstil ve hazır giyim ürünleri,ki Hollanda üzerinden Benelüks ülkeleri ve Almanya'ya da gönderilmektedir,büyük Hollandalı mağazalar ya da toptan alım yapan firmalar tarafından kendi isim-markaları altında Türkiye'de fason üretilmekte,dolayısıyla pazarda Türk markası ile tanınmamaktadır.Genellikle Türkiye'deki üretici ile Hollanda'daki ithalatçı arasında bir aracı bulunmaktadır.Aracılık yapan firmalar arasında Hollanda'da yerleşmiş Türk kökenlilerin yanısıra Hollandalı temsilci de olabilmektedir.Büyük Department Store'lar ya da giyim mağazalarının Türkiye'de açtıkları temsilcilikleri ya da acentaları doğrudan Türkiye'deki üreticiler ile temasa geçmekte ve tekstil firmalarımızın bireysel ürün satma teklifleri,Türkiye'deki temsilcileri-acentaları ile temasa geçmeleri gerektiği gerekçesiyle baştan reddedilmektedir.

Geleneksel tarım ürünlerimizden kuru üzüm,kuru kaysı,kuru incir vb.son dönemde giderek sayıları artan doğal-organik ürünler satan dükkanlarda bulunmaktadır.Türk salçası,baklagiller,helva-lokum,ceviz,fıstık,ayçekirdeği gibi muhtelif kuruyemiş,yaprak sarma,bamya vb. konserveler ile taze meyve sebze büyük Hollanda süpermarket-gıda zincirlerinin etnik ürünler raflarında görülebilmektedir.Daha çok Türk araçlar veya Hollanda'da yerleşik Türk kökenli firmalar tarafından Türkiye'den getirilen meyve-sebze ise Türk marketlerinde veya pazarlarda satılmaktadır.Bununla birlikte yaş incir,yaş üzüm,ayva vb.ni Hollanda marketlerinde de görmek mümkündür.Ancak tarım ürünlerine uygulanan gümrük vergisi,Türk gıda ürünlerinin nakliye süresinin kısalığı ile sağlanabilecek fiyat avantajını da olumsuz yönde etkilemekte ve ihracatımız sınırlı kalmaktadır.Hollanda'daki büyük süpermarket zincirleri ve Avrupaya gıda tedarik eden toptan alımcılar,bütün dünyadaki yaygın ağları ile uygun kalite ve fiyattaki ürünleri hangi ülke uygunsa orada kendi markaları ile üretirmekte ve ambalajlatmaktadırlar,duruma göre paketlemenin nihai ülkede yapılması da olabilmektedir.

Bu nedenle çok spesifik ve özgün olanlar dışında Türk gıda ürünlerinde,küçük ve orta ölçekli firmalarımız için,markalı ihracattan çok Hollandalı ithalatlara uygun kalite ve fiyat avantajını sağlayarak üretim-ihracat yapmak isabetli olacaktır.Hollandalı firmalar ile işbirliğine giderek Türkiye'de kurutulmuş domates vb.sebzeler ve kuru meyveler ile

mantar,çiçek yetiştirerek Hollanda ve Avrupa pazarlarında pazarlanması amacıyla gerek Hollandalı gerekse Türk girişimcilerin projeleri ve uygulamaları vardır.

Daha çok çikolata ve şekerleme sanayinde kullanılan fındık,Hollanda üzerinden Belçika ve Almanya başta olmak üzere diğer AB ülkelerine de gönderilmektedir.

Hollanda mağazalarında Türkiye’de üretilmiş TV alıcısı,beyaz eşya özellikle ev tipi çamaşır makinası,buzdolabı ve bazı elektrikli mutfak aletleri satılmaktadır..Pazarda Paşabahçe üretimi cam mutfak eşyası, seramik ürünler,hediyelik eşya,mermer,profil gibi inşaat malzemeleri de görülmektedir. Son yıllarda Vestel Firmasının dayanıklı tüketim malları ürünleri Hollanda da büyük mağaza zincirlerinde yer almakta ve önemli ölçüde ihracatı bulunmaktadır.

Hollanda ile iş yapmak isteyen girişimciler için kolaylık ve rahatlık sağlayan bir nokta da Hollanda’da faaliyette bulunan Türk bankalarının varlığıdır.Türkçe,Hollandaca ve İngilizce konuşabilen personelleri ile bankalar,Türkiye-Hollanda arasındaki ticari işlemlerde tüm bankacılık hizmetlerini sunmaktadır.

Ayrıca, 2004 yılı Türk otomotiv ve oto yan sanayii ürünleri ve inşaat malzemeleri (özellikle demir çelik sektörü) için çok önemli ihracat artışlarının yaşandığı bir yıl olmuştur.Bu konuda daha detaylı bilgi için www.tponl.org adlı Rotterdam Ofis Web sitesinin İngilizce Bölümünde bulunan ve Rotterdam Ticaret Odası işe işbirliği halinde 2005 yılı içinde gerçekleştirilen “Outstanding Chances in Trade with Turkey” adlı Seminerde Ofisce sunulan iki adet tebliğden yararlanılabilir.

http://www.tponl.org/eng/igeme_link/outstanding.htm

2005 yılında ise özellikle gemi ve deniz taşıtları ihracatında 3 misline yakın bir gelişme yaşanmış olup bu konuda Türkiye ye talep giderek artmaktadır.

Öte yandan, Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) tarafından açıklanan 2005 yılı rakamları, Türkiye’nin Hollanda’dan ithalatının yaklaşık 2128 milyar Dolar, Hollanda’ya ihracatının ise 2465 milyar Dolar olduğunu ve 4593 milyar Dolara ulaşan ikili ticaretin Türkiye lehine 337 milyon Dolar fazla verdiğini göstermektedir. CBS rakamları ile çelişen bu durum, büyük ölçüde, re-export amacıyla Türkiye’den yapılan ithalatın Hollanda dış ticaret istatistiklerinde, Hollanda ile Türk Serbest Bölgeleri arasında yapılan ticaretin ise DTM istatistiklerinde yer almamasından kaynaklanmaktadır.

Kaynak;La Hey Ticaret Müşavirliği Web Sitesi -2005 Yıllık Raporu

Dış Ticarete Türk Kökenli Firma ve Kişilerin Yeri

Küçük bir ülke olan Hollanda aynı zamanda kalabalık bir ülkedir,AB Ülkeleri içinde km2 ye düşen insan sayısı bakımından en yoğun ülkedir.16 milyonluk toplam nüfus içinde göçmenlerin sayısı 2.8 milyondur ki bu %17.5 (Avrupa içi ve dışından gelenlerle birlikte) gibi önemli bir orana karşılık gelmektedir.

Göçmenlerin geldikleri ülkeler itibarıyla yapılan sıralamaya göre Avrupalı ve Hollanda tabiyetli Endonezyalılar dışında Türkiye, Fas, Surinam ve Hollanda Antilleri olarak ayrılan grup içindeki en kalabalık göçmen grubu 323.000 kişi ile Türklerdir. Bunlardan 200.000’i aynı zamanda Hollanda vatandaşıdır.

1960-70'li yıllarda gelişmekte olan Hollanda ekonomisinin ihtiyacı için Türkiye'den çağrılan çoğunluğu işçi niteliğindeki Türk vatandaşları zamanla ailelerini de getirerek yerleşmişler ve bir kısmı da kendi işlerini kurma yönünde çaba göstermektedirler. Ancak Almanya ile kıyaslandığında, Hollanda'daki Türk vatandaşları henüz iş dünyasında ciddi bir yer edinmiş durumda değildir. Çoğu Türk kökenli çeşitli gıda ve tüketim mallarının satıldığı market, döner-lahmacun vb. Türk yiyeceklerinin sunulduğu restoran-büfe ya da mevsimlik tarım işçisi kiralayan iş bulma büroları olarak faaliyet gösteren küçük esnaf niteliğindeki işadamları, zaman zaman Türkiye'den kendileri mal getirmek ya da Türkiye'ye mal göndermek işine girmek istemektedirler.

Aslında Hollanda'da yaşayan Türklerin Türkiye'deki firmalardan temsilcilik alma veya ithalat yapmak için istekli oldukları gözlenmektedir; ancak henüz bilgi birikimi ve iş deneyimi açısından yeterli düzeyde olduklarını söylemek zordur. Fakat Üniversite mezunu Türk kökenli gençlerden bu konuda gelen talep ve arzular artmakta olup Türkiye Hollanda dış ticaretinin ileriki yıllarında her iki kültür ve dili bilen bu gençlerin katkısı olacağına inanılmakta ve Hollanda Ofisimiz kendilerine yol göstericiliği görevini yapmaktadır.

Charter seferleri yapan Türk seyahat acentaları da daha çok Hollanda'da yaşayan Türk nüfusa hitap etmekle birlikte, son yıllarda turistik ya da ticari amaçla Türkiye'ye giden Hollandalıların sayısında meydana gelen artışla Hollandalı seyahat şirketleri de konuya cazip bakmaya başlamışlardır.

Hollanda'da yerleşik Türkler arasında Hollandalı şirketlerin bünyesinde çalışarak ya da münferiden Türk firmaları ile ticari bağlantılara geçen, aracılık ve iş takibi yapanlar vardır; ancak aralarında profesyonel anlamda hem Türkiye hem de Hollanda pazarını iyi tanıyan, araştırma yapabilme ve fırsatları görebilme kapasitesine sahip olanlar az sayıdadır.

İkinci ve üçüncü nesil yetişen Türkler arasında hukuk, ekonomi, mühendislik eğitimi görmüş gençler bazen Hollandalı ortakları ile de bir araya gelerek Türkiye'ye yönelik mali müşavirlik, hukuk danışmanlığı ve ticari konularda faaliyet gösteren şirketler kurmaktadır ve Türkiye ile Hollanda arasındaki ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmek amacıyla kurulan girişimler de yer almaktadırlar.

Hollanda'da yaşayan bu kesimde, Hollandalılar ile köprü kurmaya ve topluma entegrasyon sağlamaya yönelik gayretler de artmaktadır. Hollanda hükümeti belediyeler, ticaret odaları ve girişimci kuruluşlar, dernekler aracılığıyla Hollanda'da yaşayan göçmenlerin geldikleri ülkeler ile iş yapma girişimlerini teşvik etmek amacıyla bir takım destek programları uygulamaya geçirmektedir. Türk işadamlarını bu destekler kapsamında bir araya getirmeye çalışan birlik, dernek gibi yapılanmalar da giderek ticari faaliyetlerini geliştirmektedir.

İki ülke arasındaki ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmek amacıyla, 10-12 Şubat 1993 tarihleri arasında Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Amsterdam ve Amersfort Ticaret Odaları temsilciliklerinin katılımıyla oluşan Hollanda özel sektör heyetinin Ülkemizi ziyareti sırasında Türkiye-Hollanda İş Konseyinin kuruluşu tamamlanmıştır. İş Konseyinin Hollanda tarafı NETUBA'nın Yönetim Kurulunda Ticaret Odaları, Sanayici ve İşverenler Konfederasyonu, Ekonomi Bakanlığı-Ticaret Geliştirme Kuruluşu, Hollanda'da faaliyet gösteren Türk bankası, Türkiye ile ticaret veya Türkiye'de yatırımı olan Hollandalı şirket yetkililerinden oluşmaktadır. NETUBA üyeleri İş Konseyinin Türkiye tarafı DEİK'e oranla daha çok Türkiye iş yapan ya da yapmak isteyen küçük ve orta ölçekli Hollandalı ya da Hollanda'da yerleşik Türk kökenli firmalardır. DEİK üyelerinin firma ölçekleri ise daha

büyüktür. Bu nedenle karşılıklı olarak Türkiye ve Hollanda'ya düzenlenen iş gezileri ve organizasyonlarda firmaların eşleştirilmesinde zorluklar olabilmektedir. Bununla birlikte NETUBA üyelerinin çoğunluğunun, Türkiye'ye mal satan firmalar olması ve ihracata yönelmeleri, Türk tarafından da ihracat yapmak isteyen firmalar için sıkıntı yaratmaktadır. Son dönemde Hollanda'nın Ticareti Geliştirme Kurumu, Ticaret Odaları ve 2004 yılında Rotterdam Ticaret Odası, Rotterdam Belediyesi ve Rotterdam Liman İdaresince kurulan TIC Trade and Investment Center Turkey gibi kuruluşlarının ticareti ve özellikle Türkiye'de planlanan yeni projelerin geliştirilmesi konusunu yatırım boyutu ile birleştirerek ele aldıkları ve Türkiye'yi Hollandalı işadamlarına daha çok yükselen bir pazar olarak empoze ettikleri görülmektedir. Hollanda'nın ilgili kuruluşlarının Türkiye pazarına yönelik seminer, pazara ilişkin tavsiyeler ve yönlendirme, ticari heyetin kompozisyonu vb. faaliyetleri de bunun sonucu olarak Türkiye'ye mal satmak ya da Türkiye'de kendi şirketini kurarak pazar eğilimlerini takip etmek üzerine yoğunlaşmaktadır.

Son derece liberal bir ticaret ülkesi olması nedeniyle Hollanda, ticari prosedürler, şirket kurma ve yatırım rejimi bakımından yabancılar için bir ayırım yapmamaktadır. Ancak Hollanda'ya iş ziyareti için gelmek isteyen Türk işadamlarımızın kolaylıkla vize alabildiği pek söylenemez. Henüz iş bağlantısı olmadığı halde pazara ilişkin araştırma yapmak ve görüşmelerde bulunmak isteyen firma temsilcilerimizden, Hollandalı firma tarafından gönderilmiş davet yazısı istemeleri sıkıntı yaratabilmektedir.

Nakliye konusunda da zaman zaman gecikmeler yaşanmakta ve maliyetlerin yüksek olduğundan söz edilmektedir. Ancak Türk ihracatçıları genellikle karayolu nakliyesini tercih etmekte ve denizyolu nakliyesinin maliyet avantajı ve Rotterdam limanının sunduğu lojistik kolaylıklardan yararlanamamaktadır. Oysa dayanıklı ürünler (ki meyve/sebze benzeri ürünler için de uygun koşullar sağlanmaktadır) için iki-üç günlük bir farkla daha uygun fiyata nakliye yaptırmak mümkün olabilmektedir. Rotterdam limanında, getirilen ürünlerin depolama ve yerinde paketlenme gibi hizmetler de verilmektedir.

Hollanda Türkiye Arasındaki Yatırım İlişkileri

Diğer taraftan, Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, Hollanda Türkiye'ye yapılan yatırımlarda firma adedi bakımından AB içinde Almanya ve İngiltereden sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de halen 459 adet Hollanda sermayeli şirket faaliyet göstermektedir.

TÜRKİYEDEKİ YABANCI SERMAYELİ FİRMALARIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (2000-2005)

Ülkeler	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Toplam
AB Ülkeleri (25)	270	248	231	466	1,079	1,668	6,153
Almanya	81	66	65	155	378	520	2,045
Fransa	23	16	23	33	74	81	459
Hollanda	65	39	46	71	145	214	925
İngiltere	30	40	35	67	144	330	926
İtalya	23	26	16	31	78	68	417
Diğer AB Ülkeleri	48	61	46	109	260	455	1,381
Diğer Avrupa Ülkeleri (AB Hariç)	40	48	48	142	293	353	1,432
İsviçre	10	15	18	19	36	31	313
Bulgaristan	1	4	4	19	29	31	107
Ukrayna	4	4	3	10	26	37	108
Rusya Federasyonu	17	16	13	50	109	127	470
Kuzey Kıbrıs T.C.	2	--	--	6	22	24	105
Diğer	6	9	10	38	71	103	329
Kuzey Afrika Ülkeleri	3	7	12	20	27	43	160
Diğer Afrika Ülkeleri	1	2	1	10	17	18	65

Kuzey Amerika	35	37	44	61	108	118	683
A.B.D.	31	35	40	54	98	103	624
Kanada	4	2	4	7	10	15	59
Orta Amerika ve Karayipler	5	4	1	3	8	12	60
Güney Amerika	--	2	--	--	4	2	13
Yakın ve Orta Doğu Ülkeleri	67	79	110	276	386	411	2,175
Azerbeycan	7	12	13	37	61	64	257
Irak	11	16	26	41	56	64	335
İran	15	20	26	111	135	126	703
İsrail	9	7	11	25	34	29	152
Suriye	6	4	12	17	21	34	214
Diğer	19	20	22	45	79	94	514
Diğer Asya	24	47	38	115	171	173	803
Çin Halk Cum.	10	16	13	46	58	31	237
Japonya	2	7	4	6	16	9	83
Güney Kore Cum.	3	12	3	17	17	18	104
Pakistan	--	2	2	10	10	10	51
Afganistan	3	1	4	5	6	6	38
Diğer	6	9	12	31	64	99	290
Avustralya ve Yeni Zeland	3	--	--	--	21	16	49
Diğer Okyanusya ve Kutup Böl. Ülkeleri	7	10	10	12	15	11	92
Toplam	455	484	495	1,105	2,129	2,825	11,685

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı –MART 2006

Daha Fazla Bilgi İçin: Hazine Müsteşarlığı'nın Web sitesinde bulunan Yabancı Sermayeli Firma Sayısının Ükelere Dağılımı http://www.treasury.gov.tr/TABLOLAR_20060217.xls Linkinden yararlanılabilir.

HOLLANDA PSOM İŞBİRLİĞİ PROGRAMI

2004 yılı Mayıs ayında, Türk ve Hollanda hükümetleri arasında imzalanan Mutabakat Zaptı ile Türkiye'nin de dahil edildiği, Hollandalı ve üçüncü ülke girişimcileri arasında ticaret ve yatırım alanında işbirliğinin geliştirilmesini hedefleyen projelere destek veren Hollanda'nın "Orta ve Doğu Avrupa Ülkelerine Yönelik İşbirliği Programı- PSO", yerel firmalarla işbirliği halinde projeler gerçekleştiren Hollandalı firmalara ve konsorsiyumlara yöneliktir.

Programın finansmanı, Hollanda Ekonomik İşler Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Programın uygulanmasından ise Hollanda Ekonomik İşler Bakanlığına bağlı Uluslararası İş ve İşbirliği Ajansı-EVD sorumludur. Projeler, EVD tarafından Hollandalı firmalara ihale yoluyla duyurulmaktadır. 2004 yılında PSO ihalesini kazanan Türkiye ile ilgili projelerin sayısı 5'dir. (Toplam 2,5 milyon euro) Sözkonusu projelerden 4 tanesi Antalya'da, tarım alanında, diğeri ise ulaştırma alanında işbirliğine yöneliktir.

PSO Programı, 2005 yılı Haziran ayından itibaren "Yeni Gelişen Pazarlar Programı (Emerging Markets)- PSOM" ile birleştirilmiştir. Sözkonusu tarihten itibaren Türkiye ile ilgili projeler, diğer ülke projeleri ile rekabet etmek durumundadır. Eski yöntemle açılan Türkiye ile ilgili son PSO ihalesi, Haziran 2005 tarihinde sonuçlanmıştır. Sözkonusu ihalenin sonucunda, bir tanesi telekomünikasyon, diğeri gıda alanında olmak üzere iki proje daha seçilmiştir. PSOM programı kapsamındaki 2005 yılına ait son ihale, Aralık ayında sonuçlanmış ve anılan program çerçevesinde finanse edilmek üzere Türkiye ile ilgili 4 proje daha seçilmiştir. Halihazırda, PSOM programından yararlanan Türkiye ile ilgili projelerin sayısı 11'dir.(Toplam 5,8 milyon Euro)

Kaynak: La Hey T'icaret Müşavirliği web sitesi
<http://www.musavirlikler.gov.tr/haberdetay.cfm?HaberID=433&dil=TR&ulke=NL>

Hollanda İle Türkiye Arasında Yürürlükte Bulunan Anlaşma Ve Protokollar

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler çerçevesinde imzalanmış olan anlaşmalar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

1. Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları	06.09.1949 tarihinde Ankara'da imzalanmış 19.01.1950 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
2. Ekonomik ve Teknolojik İşbirliği Ortak Komisyonu Kurulmasına İlişkin Mektup Teatisi	24.01.1985 tarihinde imzalanmış 14.08.1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir

Kaynak: TC Lahey Ticaret Müşavirliği Web Sitesi

Diğer Anlaşma ve Protoller ise La Hey Ticaret Müşavirliğinin de

<http://www.musavirlikler.gov.tr/detay.cfm?AlanID=3&dil=TR&ulke=NL> linkinde mevcuttur

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Ulaşım

Hollanda'nın deniz kıyısında ve Batı Avrupa'nın üç büyük ırmağından Ren, Maas ve Schelde'nin deltasında bulunması, ekonominin gelişmesinde büyük rol oynamakta ve ülkeyi önemli bir transit alanı haline getirmektedir. Uluslararası bir ticaret merkezi olan Hollanda'da, gelişmiş bir nakliye altyapısına sahip olan dünyanın Şanghaydan sonra ikinci büyük limanı olan Rotterdam Limanı ve dördüncü en büyük havaalanı Schiphol (Amsterdam Uluslararası Havaalanı) en önemli ulaşım noktalarıdır. Telekomünikasyon altyapısı bakımından da çok gelişmiştir ve Avrupa'nın Amerika ile doğrudan internet bağlantısını sağlayan ilk link olan Gigaport Hollanda'dadır.

THY'nin İstanbul-Amsterdam arasında haftanın her günü üçer kez seferi vardır. Ayrıca Türkiye-Hollanda arasında charter uçuşları ile yolcu taşıyan özel havayolu şirketleri de mevcuttur. Ulaşım süresi üçbuçuk saattir. Karayolu ve deniz yolu ile de gitmek mümkündür.

Hollanda içinde ulaşım en çok karayoluyla ve demiryolu ağıyla sağlanır. Mükemmel bir demiryolu ulaşım sistemine sahiptir, ülkenin her noktasına tren ile ulaşmak mümkündür. Rotterdam limanı ve çevresindeki endüstri kompleksi, Avrupa'nın en önemli taşıma, aktarma, işleme ve kargo dağıtım halkasıdır. Limanın Avrupa'nın iç bölgelerine mavnalarla, karayolu, demiryolu ve deniz aracılığıyla mükemmel bağlantısı vardır. Amsterdam, Rotterdam ve Lahey gibi büyük yerleşim birimlerinde sistemli çalışan metro, tramvay, otobüs gibi toplu taşıma araçlarının yanısıra ülkenin küçük ve genellikle engebesiz yapısı nedeniyle bisiklet kullanımı oldukça yaygındır ve sürücülerin trafikte özel dikkat göstermesi beklenir. Hemen hemen her kişiye bir bisikletin düştüğü Hollanda'da bisiklet günlük yaşamın bir parçasıdır. Otoyolların toplam uzunluğu 2200 km. iken bisiklet yolları 19.000 km.dir.

Türkiye ile Hollanda arasında Denizcilik Anlaşması bulunmamaktadır. İki ülke arasındaki deniz ticaret hacminin genişletilmesi ve bu anlamda yapılacak işbirliğinin artırılması için her iki taraf da çaba sarfetmektedir. Rotterdam Liman İdaresi ve Rotterdam Belediyesi Türk ihracat ve ithalatçıları ile Hollanda'da bulunan Türk kökenli girişimcilerin limanın imkanlarından daha çok yararlanmalarını teşvik için çeşitli projeler geliştirmektedirler. Bu konuda 2004 yılı içinde Rotterdam Liman İdaresi, Rotterdam Belediyesi ve Rotterdam Ticaret Odası yetkilileri Türkiye'ye bir heyet ziyaretleri düzenleyerek İstanbul ve İzmir Liman İdareleri ile de görüşmelere bulunmuşlardır. Bunun sonucu olarak TIC Trade and

Investment Center kurulmuş olup daha çok Hollanda tarafının amaçlarına hizmet vermektedir.

Bankacılık

GSYİH'nın %48'inin hizmetler sektöründen sağlandığı Hollanda'da gelişmiş bir finansal sektör mevcuttur. Ticaretteki bilgi birikiminin Hollanda'yı dünyanın sayılı finans devlerinden biri yaptığı söylenebilir. Ticari bankaların birçoğu, ülke dışındaki kendi şubeleri aracılığıyla veya uluslararası konsorsiyumlara üye olarak köklü dış bağlantılar kurmuşlardır ve sundukları hizmet çeşitliliği ve niteliği bakımından saygınlığa sahiptirler. Birçoğu uluslararası menkul kıymetler borsalarında kayıtlıdır. Ticaret bankacılığı, konut finansmanı, elektronik bankacılık, finansal kiralama ve faktoring konularında hizmet veren ticari bankalar, ayrıca aracılık işlemleri de yapmakta ve menkul kıymet yatırım fonlarını ve diğer yatırım araçlarını yönetmektedirler. Hollanda'nın 4 büyük bankası; ABN-Amro, Rabobank, ING Bank ve Fortis N.V. dünyanın en büyük 60 bankası arasında yer alır ve ilk üçünün İstanbul'da birer şubeleri vardır <http://www.ttpnl.org/tur/adresler8.htm>

Hollanda'da Koçbank, Garanti Bankası, Yapı Kredi Bankası, Demir Halk Bank, Dışbank, Finansbank, İş Bankası ve Akbank faaliyet göstermektedir. Bkz. <http://www.ttpnl.org/eng/banks.htm>

Ticari Düzenlemeler ve Standartlar

AB üyesi olan Hollanda'nın dış ticaret rejimi tamamen AB normlarına uygundur, bunun dışında oldukça liberal ve açık bir sistemdir. Türkiye'den Hollanda'ya ihracat yapan firmaların çevre, güvenlik ve sağlıkla ilgili gerekli kontrol belgelerini önceden göndermeleri gerekmektedir. Bu bütün taşımacılık şekilleri için geçerlidir. Hollanda'nın gümrük mevzuatına göre Türkiye'deki ihracatçının gönderdiği malın ithalatını yapan Hollandalı firma ilgili gümrük vergisini ve ilgili KDV sini öder. Avrupa Birliği ile Gümrük Birliğine 'ne girdiğimiz 1.1.1996 itibariyle Türkiye'den ihraç edilen sanayi ürünleri için gümrük vergisi yoktur. Bu konuda daha detay bilgi için Rotterdam Ofisi Web sitesinin Hollanda'nın İthalat Mevzuatı Bölümünden http://www.ttpnl.org/tur/ith_mevzuat.htm yararlanılabilir.

Hollanda ya yapılacak bir ihracat veya ithalat sözleşmesi sadece dayalı olduğu hukuki sistemi belirtmekle kalmayıp aynı zamanda bir tahkim hükmü içermelidir. Uluslararası Ticaret Odası ve ulusal ticaret odaları, bu tür tahkim kolaylıkları sağlamaktadır. Uluslararası alım satım sözleşmelerinde kullanılmak üzere önerilen bir madde şöyle olabilir: İşbu sözleşme veya bundan kaynaklanan başka sözleşmelerle ilgili bütün ihtilaflar, İstanbul Ticaret Odası Tahkim Kuruluşu veya Hollanda Tahkim Kuruluşu (NAI) <http://www.nai-nl.org/english> kurallarına uygun olarak tahkim yoluyla kesin olarak çözümlenecektir.

Standartlar konusunda AB direktiflerini uygulayan Hollanda'da ISO 9000 serisi belge tüm Hollanda şirketlerinde vardır ve ticari sözleşmelerde bir gerekliliktir. Kalite kontrolü, sanayi ve hizmetlerde birinci önceliğe sahiptir.

Hollanda Standard Organizasyonu NEN isimli bir kuruluş olup <http://www2.nen.nl/> adresinden erişilebilir ve gerekli standard ve normlar bu adresten ücreti mukabilinde download edilebilir veya adrese postalatılabilir.

İş Adamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar Konusunda : <http://www.ttpnl.org/tur/pratik.htm> adresinden yararlanılabilir.

Hollanda'da İş Hayatına Ait Pratik Bilgiler Konusunda :
<http://www.ttpnl.org/tur/hususlar.htm> adresinden yararlanılabilir.

DEĞERLENDİRME

Yüzyıllardır süregelen ticaret geleneği ile her türlü ürünü dünyanın her yerine pazarlayabilecek yetenekte olan Hollandalılar,reeksport ticarete uzmanlaşmışlardır.Hollanda üzerinden yapılan reeksport ticaret,ihracatın %40'ını oluşturur ki bu oran Hollanda'nın küçük olan iç pazarından çok Batı Avrupa ve hatta dünyanın diğer bölgelerindeki pazarlar için giriş kapısı niteliğinde olduğunun bir göstergesidir.

Denizdeki stratejik konumu,küçüklüğü ve ticaret ülkesi olma geleneği,ülkenin uluslararası yönelimli açık bir ekonomiye sahip olmasında rol oynamıştır.Bu ekonomi;mükemmel donanımlı ticaret ve dağıtım ağının yanısıra gelişmiş bir sanayi ve dinamik bir hizmetler sektörüne dayanmaktadır.Hollanda GSYİH'sının %50'sinden fazlasının ticarettten kaynaklandığı gözönünde bulundurulduğunda,Hollanda ile ticaretin geliştirilmesinin ve Hollanda üzerinden diğer pazarlara ulaşmanın önemi anlaşılacaktır.

Bir önceki yıl verilerine göre Hollanda'ya ihracatımız 2005 yılında % 16 oranında artmıştır. Hollanda dan ithalatımız ise 2005 yılında yine bir önceki yıla göre % 12 oranında bir artış göstermiştir.Türkiye ile Holanda arasındaki dış ticaret verilerinin seyri incelendiğinde son yıllarda Hollanda ile olan dış ticaret açığımızın giderek düşmekte olduğu ve en düşük seviyenin ise 2003 yılında yakalanmış olduğu görülmektedir.Hollanda ile olan dış ticaretimizin 2004 yılında Türkiye lehine bir gelişme göstermiş ve 2004 ve 2005 yılları Hollanda ile olan dış ticaretimizde pozitif dengenin yaşandığı yıllar olmuştur.

İhracatımızda yapısal bir değişim de yaşanarak yıllardır en başta giden tekstil ve gıda ürünleri ihracatını çok yakından elektrikli makinalar, otomotiv , demir çelik ürünleri ve gemcilik sektörü izlemeye başlamıştır. Bu ürünlerde yaşanan yüzde artış oranları da önemli miktarlara ulaşmıştır.

Bu konularda daha detay ve güncel bilgiler Rotterdam Ofisimizin web sitesinde www.ttpnl.org bulunmakta olup,Rotterdam Ofisi ihracatçılarımızın her türlü bilgi ihtiyacına tppo.igeme@planet.nl elektronik adresinden ulaşılmak suretiyle cevap vermektedir.

KAYNAKLAR

- The Economist Intelligence Unit, Country Report, Netherlands, 15 Mart 2006
- The Economist Intelligence Unit, Country Profile, Netherlands,15 Mart 2006
- T.C. Başbakanlık, Dış Ticaret Müsteşarlığı websitesi, www.foreigntrade.gov.tr
- DTM Anlaşmalar Genel Müdürlüğü İkili İlişkiler Notu, Ekim 2001
- www.tradeport.org/countries/netherlands websitesi
- EVD-Hollanda Dış Ticaret Kuruluşu'nun websitesi, www.hollandtrade.com
- CBS-Hollanda İstatistik Bürosunun websitesi, www.cbs.nl ve Statline Servisi
- Hollanda Büyükelçiliği www.nl.org.tr Ticaret ve Ekonomi Bölümü
- La Hey Ticaret Müşavirliği Web Sitesi Mart 2006